پەرستاری ئاسانکراو

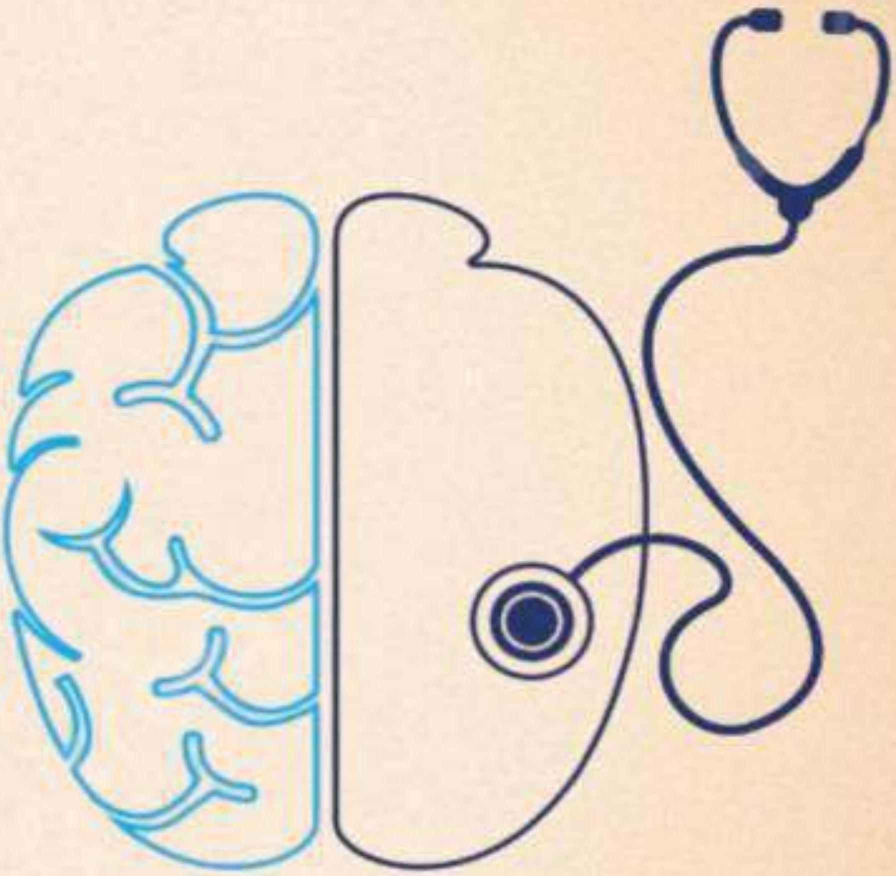

چەنالی هێزی پەرستار

لەم لینکەی خوارەوە دەتوانن لەگەڵم بن کە بابەتەکانی ناو کتێبەکە بە شێوەی ڤیدیۆیی باس دەکەم

https://www.youtube.com/channel/UC55DVlOvQHGFtbbIgGbdTTA

پەرستاری

ئاسانکراو

ناوی کتێب : پەرستاری ئاسانکراو .

بابەت : پزیشکی

ئامادەکردنی : صلاح اسعد احمد گەردی

تایپ : صلاح اسعد احمد

دیزاینی ناوەوە بەرگ : صلاح اسعد احمد

سالی بلاوبونەوە : ٢٠٢٤

ژمارەی لاپەرە : ٩٨

بۆ هەر ڕەخنەوە پێشنیارێك دەتوانن لەڕێگای ئەم ئیمێلەی خوارەی راوبۆچونەکانتان بنێرن

Strong.2002.strong@gmail.com

یاریدەدەری پزیشک : صلاح اسعد احمد

پێشەکی

سوپاس و ستایش بۆ خودای گەورەو میهرەبان کە توانیم کتێبێکی تریش بنوسم لەژێر ناونیشانی ((پەرستاری ئاسانکراو)) ، ئەم کتێبە بنچینەکانی کاری پەرستاری باس دەکات بە شێوەیەکی زانستی ،. هیوادارم ئەم کتێبەشم سودی هەبێت لە بواری پزیشکی .

هەواڵنامەی کتێب

پێرسێت

پێشەكی ٦
پێرسێت ٧
پێدانی فلود (مغەزی) بە خولەك ١٠
پێدانی فلود (مغەزی) بە كاتژمێر ١٣
پێدانی خوێن بە خولەك ١٦
پێدانی خوێن بە كاتژمێر ٢٠
پێدانی فلود بە مایكرۆ درۆپ ٢١
پێدانی پاراسیتامۆل بوتل بە خولەك ٢٥
پێدانی دەرزی بە ((mg)) ملیگرام ٢٦
پێدانی حەپ بە ((mg)) ملیگرام ٣٢
چۆنیەتی پێدانی ئۆكسجین ((O2)) بە نەخۆش ٣٧
ئامادەكردنی كارپور ٣٩
چۆنیەتی ئامادەكردنی گلوكۆزی 10% ٤١
چۆنیەتی ئامادەكردنی ((atrovent nebulizer)) ٤٢
چۆنیەتی ئامادەكردنی ((salbutamol nebulizer)) ٤٣
جیاوازی نێوان ((atrovent & salbutamol)) ٤٣
جۆرەكانی دكتۆر ٤٤
پشكنینی پیوست لەكاتی نەخۆشی دا ٤٥
زاراوە پزیشكییەكان ٤٩

هەوراثامەی كتێب

دوورستبونی ووشە پزیشکییەکان ٥٠
بنچینەی ووشە پزیشکییەکان ٥٢
پێشگر ٥٣
پاشگر ٥٤
پێشگرەکان ٥٦
ئەو پێشگرانەی دەلالەت لە ((قەبارە & بڕ)) دەکەن ٦١
ئەو پێشگرانەی دەلالەت لە ((ژمارە)) دەکەن ٦٣
ئەو پێشگرانەی باس لە ((شوێن & کات)) دەکەن ٦٤
جۆرەکانی تعقیم کردن ٦٧
چۆن بزانرێت کەلوپەلی پزیشکی بە چی تەعقیم کراوە ٦٨
تیشکەکان تواناى تێپەڕبونیان بەناو چیدا هەیە ٧٠
چۆنیەتی ((test)) کردنی دەرزی پێش بەکارهێنان ٧١
شێوازی لێدانی دەرزی ماسولکەی شان ((deltoid)) ٧٣
شێوازی لێدانی دەرزی ناو شانەی شەوری ((subcutaneous)) ٧٥
شوێنەکانی لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) ٧٨
تەعقیمکردنی سێت یان ئالەتی پزیشکی ٧٩
چۆن بزانرێت ئەو ((packaging paper)) بەچی تەعقیم کراوە ٨٠
کورتکرراوە پزیشکییەکان ٨٨
زاراوە پزیشکییەکان و مەبەستەکانیان ٩٠
چونیەتی دەستنیشانکردنی ڕێژەی سەدی سوتان ٩٢

هەواڵنامەی کتێب

هەواڵنامەی کتێب

چۆنیەتی پێدانی فلود ((مغەزی)) بە خولەك

یاساکەی بەم شێوەی خوارەوەیە :

$$\frac{\text{Total infusion volume} \times \text{drop factor}}{\text{Time in minutes}} = \text{Drops/minut}$$

$$\frac{\text{ژمارەی (ml)ی فلودەکە} \times \text{٢٠ دڵۆپ}}{\text{٦٠ خولەك} \times \text{کاتژمێر}} = \text{ئەنجام} \quad \text{دڵۆپ / خولەك}$$

تێبینی گرنگ

1 ml = 20 drop	واتە ١ سی سی = ٢٠ (دلۆپ) قطرة
1 hour = 60 minutes	واتە ١ کاتژمێر = ٦٠ خولەك

20 drop = 1 ml واتە

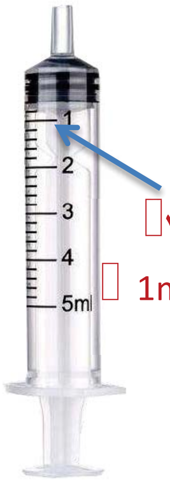

تا ژمارە ١
دەکاتە 1ml

نمونه ١ نەخۆشێك سەردانی دكتۆری كردووە ، دكتۆر نۆرمال سەلاینی N/S بۆ نوسیوە كە دەبێت ((ml ٤٠٠)) وەربگرێ لە ماوەی ٢ كاتژمێر ، چۆن بزانین ئەو فلودە بە ٢ كاتژمێر تەواو ببێت ؟

وەلام :

ژمارەی ملەكان فلودەكە = ml ٤٠٠
١ مل = ٢٠ دلۆپ
كاتژمێر = ٢ كاتژمێر

دلۆپ / خولەك ئەنجام = (٢٠ دلۆپ x ژمارەی (ml) ی فلودەكە) / (٦٠ خولەك x كاتژمێر)

كتێبی هەولێرنامەی

دلۆپ / خولەك 66 = ٨٠٠٠ / ١٢٠ = (٢٠ دلۆپ x ml ٤٠٠) / (٦٠ خولەك x ٢ كاتژمێر)

كەواتە لە هەر دەقەیەك دەبێت ((٦٦ دلۆپ)) قطرة بدرێت بە نەخۆش بە جیهاز اعطاء

نمونە ٢ : منداڵێك دوو رۆژە سكچووی هەیە، سەردانی نەخۆشخانەی كردووە ، دكتۆر فلودی (R/L) ڕینگەر لاكتەیتی بۆ نوسیوە كە ((**٥٠٠ مل**)) وەربگرێت بە ماوەی ((**٦ كاتژمێر**)) .

چون ئەو ڕێژە فلودە بەو كاتە ، بە شێوەیەكی زانستی بدرێت بە مندالەكە ؟

وەلام

ژمارەی ملەكان فلودەكە = ٥٠٠ مل

١ مل = ٢٠ دلۆپ

كاتژمێر = ٦ كاتژمێر

دلۆپ / خولەك = ئەنجام = (٢٠ دلۆپ X ژمارەی (ml)ی فلودەكە) / (٦٠ خولەك X كاتژمێر)

هەواڵنامەی کتێب

دلۆپ / خولەك = (٢٠ دلۆپ X ٥٠٠ ml) / (٦٠ خولەك X ٦ كاتژمێر) = ١٠٠٠٠ / ٣٦٠ = ٢٧

كەواتە لە هەر دەقەیەك دەبێت ((٢٧ دلۆپ)) قطرة بدرێت بە مندالەكە بە جیهاز اعطاء

چونیەتی پێدانی فلود ((مغەزی)) بە کاتژمێر

یاساکەی بەم شێوەی خوارەوەیە :

$$\frac{\text{Total infusion volume}}{\text{Total infusion time}} = \text{ml / H}$$

$$\frac{\text{ژمارەی (ml) ەکانی کە دکتۆر داوای کردووە}}{\text{ئەو کاتەی دکتۆر دیاری دەکات}} = \text{مل \ کاتژمێر}$$

کتێبی هەواڵنامە

نمونە ١ : نەخۆشێك سەردانی نەخۆشخانە دەكات ، دكتۆر فلودی ((G/S)) بۆ دەنوسێت و دەلێیێت كە ((٥٠٠ مل)) وەربگرێت بە ماوەی ((٣ كاتژمێر)) .

وەلام :

ژمارەی ملەكان فلودەكە = ٥٠٠ مل

كاتژمێر = ٣ كاتژمێر

مل \ كاتژمێر = ژمارەی (ml) ەكانی كە دكتۆر داوای كردووە ÷ ئەو كاتەی دكتۆر دیاری دەكات

مل \ كاتژمێر = ٥٠٠ مل ÷ ٣ كاتژمێر = ١٦٦ مل

هەواڵنامەی كتێب

كەواتە دەبێت لە هەر كاتژمێرێكدا ((١٦٦ مل)) بدرێت بە نەخۆش بە جیهاز اعطاء

نمونەی ٢ : کەسێك دەگەیێنرێتە فریاکەوتن کە بە ئاوی گەرم بە ڕێژەی ٥٠ ٪ سوتاوە ، دکتۆر فلودی ((R\L)) ڕینگەر لاکتەیتی بۆ نوسیوە کە ((٥٠٠ مل)) بە ماوەی ((2 کاتژمێر)) فلودەکە وەربگرێ . ؟

وەلام

ژمارەی ملەکان فلودەکە = ٥٠٠ مل
کاتژمێر = 2 کاتژمێر

مل \ کاتژمێر = ژمارەی (ml) مەکانی کە دکتۆر داوای کردووە / ئەو کاتەی دکتۆر دیاری دەکات

مل \ کاتژمێر ٢٥٠ مل = ٥٠٠ مل / 2 کاتژمێر

کەواتە دەبێت لە هەر کاتژمێرێکدا ((٢٥٠ مل)) بدرێت بە نەخۆشەکە بە جیهاز اعطاء

کتێب هەواڵنامەی

چۆنیەتی پێدانی خوێن بە خولەك

پێدانی خوێنش هەروەكو پێدانی ((فلودەكان)) مغەزییەكان هەمـــان یـــاسـایـان هـەیە ، كە دەتوانرێت بە ((خولەك)) یان بە ((كاتژمێر)) حساب بكرێن ، لێرە باسی یاسا خولەك دەكەین.

تێبینی: ڕێنماییەكان بـــاس لەوە دەكەن كە خوێن پێدان دەبێت ((كاتژمێرێك بۆ دوو كاتژمێر)) بخایەنێت ، وە مەكزیمەم كات ((زۆرترین كات)) ((چوار كاتژمێرە)) ، وە نابێت پێدانی خـوێن زیاتر لە ((چوار كاتژمێر)) بخایەنێت ، چونكە خوێنەكە تێك دەچێت .
كەواتە ئەگەر نەخۆشێك خوێن وەربگرێ وە چوار كاتژمێر تێپەری كرد خوێنەكەی هـــەر تـەواو نەبوو ، دەبێت خوێنەكە رابگیرێ و فرێ بدرێت ، هیچی تر نەدرێت بە نەخۆش .

هەوالنامەی كتێب

یاساكەی بەم شێوەی خوارەوەیە :

$$\frac{\text{Total infusion volume} \times \text{drop factor}}{\text{Time in minutes}} = \text{Drops/minut}$$

$$\frac{\text{٢٠ دڵۆپ} \times \text{ژمارەی (ml)ی بطلة خوێنەكە}}{\text{٦٠ خولەك} \times \text{كاتژمێر}} = \text{ئەنجام}$$ دڵۆپ / خولەك

نموونە١ : ئەگەر بطلیَکی خوێن ((٣٥٠ مل)) ملی تێدا بێت ، بەماوەی ((٤ کاتژمێر)) بدرێت بە نەخۆش ، دەبێت لە ماوەی ((١ خولەك)) دا چەند دلۆپ ((قطرة)) خوێن بدرێت بە نەخۆش؟

وەلام :

ژمارەی ملەکان بطلة خوێنەکە = ٣٥٠ مل
١ مل = ٢٠ دلۆپ
کاتژمێر = ٤ کاتژمێر

$$\frac{\text{Total infusion volume} \times \text{drop factor}}{\text{Time in minutes}} = \text{Drops/minut}$$

کتێبی هەواڵنامەی

دلۆپ / خولەك = ئەنجام = [٢٠ دلۆپ X ژمارەی (ml)ی فلودەکە] ÷ [٦٠ خولەك X کاتژمێر]

دلۆپ / خولەك = ٢٩ = ٧٠٠٠ ÷ ٢٤٠ = [٢٠ دلۆپ X ٣٥٠ مل] ÷ [٦٠ خولەك X ٤ کاتژمێر]

بەلام لە پێدانی خوێن لەگەل فلود لێرە ئەم تێبینی یەی بۆ زیاد دەبێت ئەوەیە کە دەبێت لە ((١٥ خولەکی)) یەکەم تەنها نیوەی ئەو ڕێژەیە بدرێت بە نەخۆش کە دەردەچێت ، لە نمونەکە ٢٩ دلۆپ لەماوەی یەك خولەکدا ، بۆیە نیوەی ٢٩ وەردەگرین کە دەکاتە ((١٥)) دلۆپ دەدەین بە نەخۆش . دوای ((١٥ خولەك)) ئەوکات دەبێت لە یەك خولەکدا بیکەینەوە ((٢٩)) دلۆپ.

تێبینی زۆر گرنگ

ئەگەر نەخۆشێك پێیوستی بە خوێن هەبوو و، بەپێی یاسایەكە وای دادەنێین كە دەبێت نەخۆشەكە لە ((یەك خولەك)) دا ، دەبێت ((٣٠ drop)) دلۆپ لە خوێن وەربگرێ .

دەبێت لە ((١٥ خولەكی)) سەرەتادا تەنها نیوەی ئەو ڕێژەیەی كە بە ((خولەك)) دەرچووە بدرێت بە نەخۆش .

كەواتە نیوەی ((٣٠ drop)) دەكاتە ((١٥ drop))

بۆیە دەبێت لە ((١٥ خولەكی)) سەرەتادا بۆ هەر خولەكێك ((١٥ دلۆپ)) لە خوێن بدرێت بە نەخۆش ، ئەو یش هۆكارەكەی ئەوەیە نەوك نەخۆشەكە هەستیاری دووروست بكات بەرامبەر بەو خوێنە یان هەر كێشەیەكی تر كە ئەگەری هەیە دووروست بیت، لەو ((١٥ خولەكەی)) سەرەتادا بەدەر دەكەوێت .

دووای تێپەرینی ((١٥ خولەك)) ئەگەر نەخۆشەكە هیچ كێشەی بۆ دووروست نەبوو ، ئەوا خوێنەكە دەكەینەوە بە ((٣٠ دلۆپ)) خوێن ، بۆ هەر دەقەیەك .

هەولێرنامەی كتێب

نموونەی ٢ : نەخۆشێك پێویستی بە بطلیك خوێنە كە بۆی نوسیوە كە بە ماوەی (٤ كاتژمێر) ئەو خوێنە وەربگرێت .

وەڵام بطلیَكی خوێن عادەتەن ((500 ml)) ە

ژمارەی ملەكان بطلة خوینَتكة = ٥٠٠ مل
١ مل = ٢٠ دڵۆپ
كاتژمێر = ٤ كاتژمێر

دڵۆپ / خولەك ئەنجام = (٢٠ دڵۆپ X ژمارەی (ml) ی بطلة خوێنەكە) / (٦٠ خولەك X كاتژمێر)

دڵۆپ / خولەك ٤١ = (٢٠ دڵۆپ X ٥٠٠ مل) / (٦٠ خولەك X ٤ كاتژمێر) = ١٠٠٠٠ / ٢٤٠

كەواتە دەبێت لە یەك خولەكدا ((٤١ دڵۆپ لە خوێن)) بدرێت بە نەخۆش .

بەڵام

پێشتر باسمانكرد لە ((١٥ خولەكی)) سەرەتادا دەبێت نیوەی ئەو ڕێژەی كە بۆمان دەردەچێت بە ((خولەك)) بدرێت بە نەخۆش ، بۆیە دەبێت ((٢٠ دڵۆپ)) لە خوێن بۆ هەر دەقەیەك بدرێت بە نەخۆش لە ((١٥ خولەكی)) سەرەتادا ،

دووای تێپەرینی ((١٥ خولەك)) ئەگەر نەخۆشەكە هیچ كێشەی بۆ دوورست نەبوو ئەوكاتە ڕێژەكە دەكەینە ((٤١ دڵۆپ)) لە خوێن بۆ هەر دەقەیەك .

هەواڵنامەی کتێب

چۆنیەتی پێدانی خوێن بە كاتژمێر

پێدانی خوێن بە كاتژمێر بەم یاسایەی خوارەوە دەبێت .

$$\frac{\text{Total infusion volume}}{\text{Total infusion time}} = \text{result ml / h}$$

ژمارەی (ml) ی بطلة خوێنەكە
―――――――――――― = ئەنجام ml / كاتژمێر
كاتژمێر

هەولَنامەی كتێب

نمونە : نەخوشێك پیوستی بە ((500 ml)) خوێن هەیە ، كە بە ماوەی ((٤ كاتژمێر)) وەربگرێت .

وەلام :

ژمارەی (ml) ی بطلة خوێنەكە
―――――――――――― = ئەنجام ml / كاتژمێر
كاتژمێر

$$\frac{500\ \text{ml}}{4\ \text{hours}} = 125\ \text{ml / h}$$

كەواتە دەبێت لەماوەی ((١ كاتژمێردا)) ، ((١٢٥)) مل لە خوێن وەربگرێت . بەلاَم وەكو پێشتر باسمان كرد لە ١٥ خولەكی سەرەتادا دەبێت ١٥ دلۆپ لە خوێن بروات ، دواتر لە یەك كاتژمێردا ١٢٥ مل لە خوێن بدرێت بە نەخۆش .

یاسای پێدانی فلود بە ((مایکرۆ دڕۆپ)) measure volume set

ئەوەی کە لەم یاسایەدا جیاوازە لەگەل یاسای فلودەکان ئەوەیە کە

60 drop = 1 m واتە ((٦٠ دلۆپ لە مایکرۆ دڕۆپ = بە ١ مل))

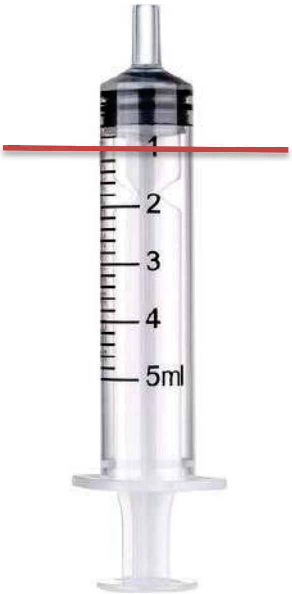

هەوڵنامەی کتێب

٦٠ دلۆپ ((قطرة))
لە مایکرۆ دڕۆپ

=

١ مل

یاسای فلود بەبەکارهێنانی ((مایکرۆ دڕۆپ))

$$\frac{\text{Total infusion volume} \times \text{drop factor}}{\text{Time in minutes}} = \text{Drops/minut}$$

$$\frac{\text{٦٠ دڵۆپ} \times \text{ژمارەی (ml) ەکانە فلودەکەی ناو مایکرۆ دڕۆپەکە}}{\text{٦٠ خولەك} \times \text{کاتژمێر}} = \text{ئەنجام دڵۆپ / خولەك}$$

کتێب هەواڵنامەی

نمونه ١: منداڵێك پێویستی بە ((١٠٠ مل)) لە نۆرمال سەلاین ((N/S)) هەیە بە كە بە ماوەی ((٥ كاتژمێر)) تەواو بێت ، دەبێت لە ماوەی ((١ خولەك)) دا چەند دڵۆپی پێ بدرێت ؟

وەلام

ژمارەی ملەكان ناو مایكرۆ درۆپەكە = ١٠٠ مل
١ مل = ٦٠ دڵۆپ بە مایكرۆ درۆپ
كاتژمێر = ٥ كاتژمێر

دڵۆپ / خولەك ئەنجام = (٦٠ دڵۆپ X ژمارەی (ml) ەكانە فلودەكەی ناو مایكرۆ درۆپەكە) / (٦٠ خولەك X كاتژمێر)

دڵۆپ / خولەك ٢٠ = ٦٠٠٠ / ٣٠٠ = (٦٠ دڵۆپ X ١٠٠ مل) / (٦٠ خولەك X ٥ كاتژمێر)

كەواتە دەبێت ((٢٠ دڵۆپ)) لە نۆرمال سەلاین بدرێت بە منداڵەكە بە ماوەی ((یەك خولەك))

هەوڵنامەی كتێب

نمونە ٢ : نەخۆشێك سەردانی فریاكەوتن دەكات كە سكچووی هەیە ، دكتۆر پێشنیاری فلودی رینگەر لاكتەیتی R/L بۆ كردووە و كە 150 ML وەربگری ، بە ماوەی 3 كاتژمێر . چۆن حیساب دەكرێت كە لە 1خولەك دا چەند دلۆپ لە رینگەر لاكتەیت دەبێ وەربگرێت .

وەلام :

ژمارەی ملەكان ناو مایكرۆ درۆپەكە = ١٥٠ مل
١ مل = ٦٠ دلۆپ بە مایكرۆ درۆپ
كاتژمێر = ٣ كاتژمێر

دلۆپ / خولەك ئەنجام = (٦٠ دلۆپ X ژمارەی (ml) مكانە فلودەكەی ناو مایكرۆ درۆپەكە) / (٦٠ خولەك X كاتژمێر)

دلۆپ / خولەك ٥٠ = ٩٠٠٠ / ١٨٠ = (٦٠ دلۆپ X ١٥٠ مل) / (٦٠ خولەك X ٣ كاتژمێر)

كەواتە دەبێت ((٥٠ دلۆپ)) لە رینگەر لاكتەیت بدرێت بە نەخۆشەكە بە ماوەی (یەك خولەك)

هەوالنامەی كتێب

چۆنیەتی پێدانی پاراسیتامۆل بوتل paracetamol bottle

چۆنیەتی پێدانی ((paracetamol bottle)) یان ((flagyl bottle)) کە دکتۆر داوای چەند ((ml)) یکی کەم دەکەن کە بدرێت بە مندالان . یاساکەی بەم شێوەی خوارەوەیە .

دلۆپ / خولەك ئەنجام = (٢٠ دلۆپ X ژمارەی ئەو (ml) لانەی دکتۆر داوای کردووە) / خولەك

نمونە : دکتۆر داوای ((30 ml)) لە ((paracetamol bottle)) کردووە کە بدرێت بە منداڵێکی ((2)) سالان .

تێبینی : ئەگەر دکتۆر نەی گوتبوو ((پاراسیتامۆلەکە)) ب چەند خولەك تەواو ببێت ئەوا دەبێت خۆت کات دیاری بکەیت بۆ نمونە ئێمە لەم نمونەیەدا ((١٠ خولەك)) مان داناوە .

وەلام :

$$\frac{30\ ml \times 20\ drop}{10\ min} = \frac{600\ drop}{10\ min} = 60\ Drop / min$$

کەواتە دەبێت لەماوەی ((١ خولەکدا)) ((٦٠ دلۆپ)) پاراستامۆل بدرێت بە منداڵەکە .

چۆنیەتی پێدانی دەرزی بە ملیگرام

کاتێك دکتۆر داوا دەکات دەڵێت ((ئەوەندە ملیگرامە mg)) لەم دەرزی یە لە نەخۆش بدە

چۆن دەزانیت کە چەند ((ملیگرام mg)) دەبێت لە نەخۆش بدەیت ؟

بەم یاسایەی خوارەوە دەتوانیت ڕێژەکە دەربێنیت .

هەواڵنامەی کتێب

Desired dose x Stock volume
―――――――――――――――――― = ئەنجام ml
Available dose

ئەوە mg کە دکتۆر داوای کردووە x ئەمپولەکە چەند ml مللە
―――――――――――――――――― = ئەنجام خولەك / دڵۆپ
ئەمپولەکە چەند mg ملیگرامە

نمونە ١ : دكتۆر پێشنیاری ((genramici)) ی بۆ نەخۆش كرد كە ((80mg)) بە ڕێگای ((im)) لە نەخۆش بدرێت ، ئەو ئەمپولەی كە هێناویە یاخود بەردەستە ((40mg/1 ml)) .
چۆن بزانین كە دەبێت چەند ((ml)) لە نەخۆشەكە بدرێت ؟

وەلام :

ئەو دۆزەی دكتۆر دیاری كردووە = 80 mg
ئەمپولەكە چەند مللە = 1 ml
ئەمپولەكە چەند ملیگرامە = 40 mg

$$\text{ML} \quad \text{ئەنجام} = \frac{\text{ئەمپولەكە چەند ml مللە} \times \text{ئەو mg كە دكتۆر دیاری كردووە}}{\text{ئەمپولەكە چەند mg ملیگرامە}}$$

هەواڵنامەی كتێب

$$\frac{80\ \text{mg} \times 1\ \text{ml}}{40\ \text{mg}} = \frac{80\ \text{ml}}{40} = 2\ \text{ml}$$

كەواتە دەبێت ((2 mg)) بە ((im)) لە نەخۆش بدرێت .

نمونە ٢ : دکتۆر پێشنیاری((tramadol)) ی بۆ نەخۆش کرد کە ((80mg)) بە ڕێگای ((iv)) لە نەخۆش بدرێت ، ئەو ئەمپولەی کە بەردەستە ((100mg/2 ml)) . چۆن بزانین کە دەبێت چەند ((ml)) لە نەخۆشەکە بدرێت ؟

وەلام :

ئەو دۆزەی دکتۆر دیاری کردووە = 80 mg

ئەمپولەکە چەند مللە = 2 ml

ئەمپولەکە چەند ملیگرامە = 100 mg

$$\text{ML ئەنجام} = \frac{\text{ئەمپولەکە چەند ml مللە} \times \text{ئەو mg کە دکتۆر دیاری کردووە}}{\text{ئەمپولەکە چەند mg ملیگرامە}}$$

$$\frac{80\ \text{mg} \times 2\ \text{ml}}{100\ \text{mg}} = \frac{160\ \text{ml}}{100} = 1.6\ \text{ml}$$

کەواتە دەبێت ((1.6 ml)) بە ((iv)) لە نەخۆش بدرێت .

هەولێرنامەی کتێب

نمونە ۳ : دكتۆر پێشنیاری دەرزی ((cortisone)) ی بۆ نەخۆش كرد كە ((30mg)) بە ڕێگای ((im)) لە نەخۆش بدرێت ، ئەو ئەمپولەی كە بەردەستە ((50mg/2 ml)) . چۆن بزانین كە دەبێت چەند ((ml)) لە نەخۆشەكە بدرێت ؟

وەلام :

ئەو دۆزەی دكتۆر دیاری كردووە = 30 mg
ئەمپولەكە چەند مللە = 2 ml
ئەمپولەكە چەند ملیگرامە = 50 mg

$$\text{ML ئەنجام} = \frac{\text{ئەمپولەكە چەند ml مللە} \times \text{ئەو mg كە دكتۆر دیاری كردووە}}{\text{ئەمپولەكە چەند mg ملیگرامە}}$$

هەواڵنامەی كتێب

$$\frac{30\ \text{mg} \times 2\ \text{ml}}{50\ \text{mg}} = \frac{60\ \text{ml}}{50} = 1.2\ \text{ml}$$

كەواتە دەبێت ((1.2 ml)) بە ((iv)) بدرێت بە نەخۆش .

نمونە ٤ : دکتۆر پێشنیاری دەرزی ((morphine)) ی بۆ نەخۆش کرد کە ((5mg)) بە ڕێگای ((im)) لە نەخۆش بدرێت ، ئەو ئەمپولەی کە بەردەستە ((15mg/1 ml)) . چۆن بزانین کە دەبێت چەند ((ml)) لە نەخۆشەکە بدرێت ؟

وەڵام :

ئەو دۆزەی دکتۆر دیاری کردووە = 5 mg
ئەمپولەکە چەند ml = 1 ml
ئەمپولەکە چەند mg = 15 mg

$$\text{ML ئەنجام} = \frac{\text{ئەمپولەکە چەند ml مللە} \times \text{ئەو mg کە دکتۆر دیاری کردووە}}{\text{ئەمپولەکە چەند mg ملیگرامە}}$$

کتێب هەواڵنامەی

$$\frac{5\ \text{mg} \times 1\ \text{ml}}{15\ \text{mg}} = \frac{5\ \text{ml}}{15} = 0.3\ \text{ml}$$

کەواتە دەبێت ((0.3ml)) بە ((im)) بدرێت بە نەخۆش .

نمونه ٥ : ئەمپولێکی ((heparin)) کە ((5000 units)) وەحدەی تێدایە بۆ هەر ((5ml)) ، وە دکتۆر داوای دەکات کە ((600 unites)) بدرێت بە نەخۆش ، چۆن بزانرێت کە چەند ((ml)) دەبێت بدرێت بە نەخۆش .

وەلام :

ئەو دۆزەی دکتۆر دیاری کردووە = 600 units

ئەمپولەکە چەند ml = 5 ml

ئەمپولەکە چەند mg = 15 mg

$$\text{ML ئەنجام} = \frac{\text{ئەمپولەکە چەند ml مللە} \times \text{ئەو mg کە دکتۆر دیاری کردووە}}{\text{ئەمپولەکە چەند mg ملیگرامە}}$$

$$\frac{600\ \text{units} \times 5\ \text{ml}}{5000\ \text{units}} = \frac{3000\ \text{ml}}{5000} = 0.6\ \text{ml}$$

کەواتە دەبێت ((0.6ml)) بدرێت بە نەخۆش .

چۆنیەتی پێدانی حەپ بە mg ملیگرام

چۆنیەتی حسابكردنی ((حەپ و كەپسولەكان)) كاتێك دكتۆر داوا دەكات كە (چەند ملیگرام) mg بدرێت بە نەخۆش ؟

یاساكەی بەم شێوەیەی خوارەوەیە .

$$\text{ئەنجام حەپ} = \frac{\text{ئەو mg كە دكتۆر داوای كردووە}}{\text{ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg ملیگرامە}}$$

چۆنیەتی گۆڕینی ((kg , g , mg , mcg , ng)) جارانی ((١٠٠٠)) دەكەین .

وە بە پێچەوانەوە گۆڕینی ((ng , mcg , mg , g , kg)) دابەشی ((١٠٠٠)) دەكەین .

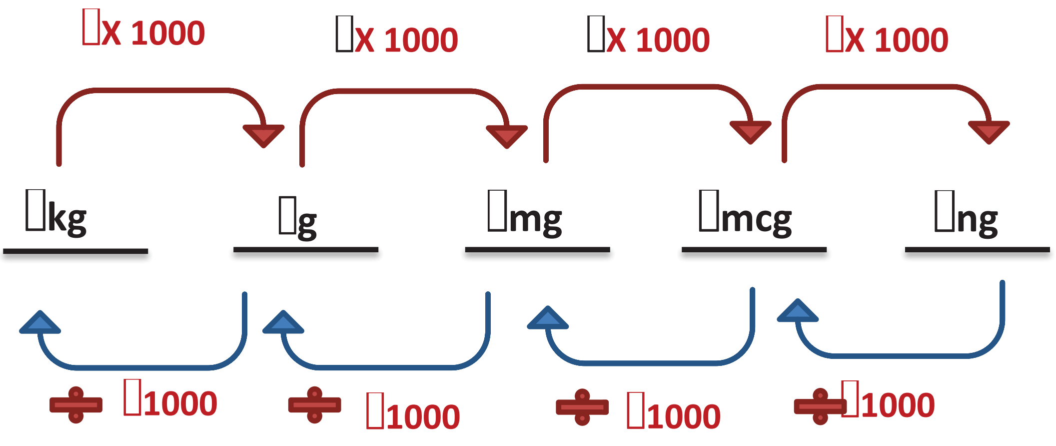

نمونە ١ : دكتۆر داوای كردووە كە ((600 mg)) لە حەپی ((ibuprofen)) بدرێت بە نەخۆش ، بەلام ئەو حەپەی بەردەستە ((150 mg))ە ، چۆن بزانین كە دەبێت چەند حەپ بخوات كە بكاتە ((600 mg)) .

وەلام :

ئەو mg دكتۆر دیاری كردووە = 600 mg

ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg = 150 mg

$$\text{ئەنجام حەپ} = \frac{\text{ئەو mg كە دكتۆر داوای كردووە}}{\text{ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg مليگرامە}}$$

$$\frac{600 \text{ mg}}{150 \text{ mg}} = \frac{60 \text{ mg}}{15 \text{ mg}} = 4 \text{ حەپ}$$

نمونە ٢ : كەپسولی ((erythromycin)) كە ((500 mg)) ە ، دكتۆر داوای كردووە كە ((1.5g)) بدرێت بە نەخۆش ، دەبێت چەند كەپسول بدرێت بە نەخۆشەكە ؟

وەلام : دكتۆر بە ((g گرام)) داوای كردووە ، وە كەپسولەكەش بە ((mg مليگرامە)) بۆيە سەرەتا دەبێت ((g گرام)) ەكە بگۆڕين بۆ ((mg مليگرام)) بەم شێوەی خوارەوە ، پاشان دەست بە ياساكە بكرێت بۆ شيكاركردن .

1 g = 1000 mg
1.5 g = 1500mg

1.5 g X 1000mg = 1500 mg

ئەو mg دكتۆر دياری كردووە = 1500 mg
ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg = 500 mg

$$\text{ئەنجام حەپ} = \frac{\text{ئەو mg كە دكتۆر داوای كردووە}}{\text{ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg مليگرامە}}$$

$$\frac{1500mg}{500\ mg} = \frac{15}{5} = 3 \text{ حەپ}$$

نمونە ٣ : دکتۆر داوای حەپی ((atenolol)) ی ((100 mg)) کردووە ، وە داوای کردوو ، بەلاْم ئەو حەپەی کە لە نەخۆشخانە بەردەستە ((0.05 g)) دەبێت چەند حەپ بدرێت بە نەخۆشەکە ؟

وەلاْم : وەکو پێشتر ئاماژەمان پێدا سەرەتا دەبێت ((g گرام)) بگۆڕین ب ((mg ملیگرام)) ئەویش بە جارانکردنی ((1000)) .

واتە : 0.05g x 1000mg = 50 mg

ئەو mg دکتۆر دیاری کردووە = 100 mg
ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg = 50 mg

ئەنجام حەپ = ئەو mg کە دکتۆر داوای کردووە / ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg ملیگرامە

$$\frac{100mg}{50\,mg} = \frac{100}{50} = 2$$ حەپ

کەواتە دەبێت ٢ حەپ بدرێت بە نەخۆش

نمونە ٤ : دكتۆر داوای حەپی ((enalapril)) ی ((7.5 mg)) كردووە كە بدرێت بە نەخۆش، بەلام ئەو حەپەی كە لە نەخۆشخانە بەردەستە ((5 mg)) دەبێت چەند حەپ بدرێت بە نەخۆشەكە ؟

وەلام :

ئەو mg دكتۆر دیاری كردووە = 7.5 mg

ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg = 5 mg

$$\text{ئەنجام حەپ} = \frac{\text{ئەو mg كە دكتۆر داوای كردووە}}{\text{ئەو حەپەی بەردەستە چەند mg مليگرامە}}$$

$$\frac{7.5\ \text{mg}}{5\ \text{mg}} = 1.5\ \text{حەپ}$$

كەواتە دەبێت 1.5 حەپێك و نیو بدرێت بە نەخۆش

چۆنیەتی پێدانی ئۆکسجین ((O2)) بە نەخۆش

بۆ پێدانی ئوکسجین بە نەخۆش سەرەتا دەبێت بە ئامێری ((pulse oximeter)) ڕێژەی ئۆکسجینی نەخۆش بپیورێت و پاشان بەهۆی ئەم یاسایەی خوارەوە ئۆکسجین بدرێت بە نەخۆش .

ئەنجام بە لیتر□ = ڕێژەی ئۆکسجینی نەخۆش − 100

پاشان□

لیتر□ = ئەنجام□ / □4

نمونه ١ : نەخۆشێك ڕێژەی ئۆكسجینی ((80 L)) پێوستی بە چەند لتر ئۆكسجین هەیە بۆی دابندرێت ؟

وەلام : $100 - 80 = 20\ L$

$$\frac{20\ L}{4} = 5\ L$$

كەواتە دەبێت ((5 L)) لە ئۆكسجین بدرێت بە نەخۆش .

نمونه 2 : نەخۆشێك ڕێژەی ئۆكسجینی ((60 L)) پێوستی بە چەند لتر ئۆكسجین هەیە بۆی دابندرێت ؟

وەلام : $100 - 60 = 40\ L$

$$\frac{40\ L}{4} = 10\ L$$

كەواتە دەبێت ((10 L)) لە ئۆكسجین بدرێت بە نەخۆش .

چۆنیەتی ئامادەکردنی ((کارپور))

کارپور : جۆرێکی لیدۆکاینە ((بەنجە)) بەکاردێت لە نەشتەرگەری ((septo)) و وە لە نەشتەرگەری دەم و ددان ، ئەم لیدۆکاینە ((adrenaline)) لەگەلدایە بۆ ئەوەی خوێنبەربون کەمتر بێت .

کاتێك ((کارپۆر)) لە نەخۆشخانە بەردەست نەبێت ، چۆن بتوانین ئامادەی بکەین .

((10 unit)) وحدە لە ((adrenaline))

لەگەل

((10 ml)) لە ((Lidocain 2 %))

چۆنیەتی ئامادەکردنی کارپور

سرنجێکی ((ئەنسۆلین)) دێنین ((10 unite)) وحده لە ((adrenaline)) وەردەگرین ،

وە پاشان بە سرنجێکی ((10 ml)) ی ((10 ml)) لە ((لیدوکاین 2 %)) وەردەگرین ، وە ئەو ((10 unite)) ەی ((adrenaline)) کە بە سرنجی ئەنسۆلین وەرمان گرتبوو ، دەکەینە ناو ئەو ((10 ml)) ەی ((لیدۆکاین)) .

10 ml ((lidocaine 2%)) + 10 unite ((adrenaline)) = کارپوور

+

=

چۆنیەتی ئامادەکردنی گلوکۆزی 10 %

زۆربەی کات گلوکۆزی 10 % لە نەخۆشخانەکان بەردەست نی یە ، وە زۆر کات بۆ ئەو نەخۆشانەی کە شەکرەیان زۆر دادەبەزێت پیوستییان بە گلوکۆززی 10 % هەیە ، وە زۆربەی کاتیش گلوکۆزی 5 % وە 50% لە نەخۆشخانەکان بەردەستە ، جا بەو دوو گلوکۆزە دەتوانرێت گلوکۆزی 10 % ئامادە بکرێت بەم شێوازەی خوارەوە .

سەرەتا لە گلوکۆزی 5 % کە خۆی ((500 ml)) لە ، ((50 ml)) لێ دەردەهێنین ، دەمێنێتەوە ((450 ml)) .

وە پاشان لە گلوکۆزی 50 % کە ئەویش ((500 ml)) لە ، ((50 ml)) لێ دەردەهێنین ، بەلام ئەو ((50 ml)) داخل ((لەناو)) ئەو ((450 ml)) ی گلوکۆزی ((5 %)) یەکەم دەکەین ، دەبێتە ((500 ml)) لە گلوکۆزی ((10 %)) بەرهەم دێت .

گلوکۆز 5 %

50 سی سی لێ کەم دەکەین

گلوکۆز 50 %

50 سی سی وەردەگرین و داخلی گلوکۆزی 5% دەکەین

=

گلوکۆز 10 %

ئەنجام = گلوکۆزی 10%

چونیەتی ئامادەکردنی ((Atrovent nebulizer))

Atrovent : چارەسەرێکە بەکاردێت بۆ نەخۆشی درێژخایەنی سییەکان ، کە وادەکات نەخۆشەکە بە ئاسانی هەناسە بدات ، وە ئەتروڤێت وادەکات بۆڕیەکانی هەوا لە سییەکاندا بکرێنەوە و نەخۆشەکە بە ئاسانی هەناسە بدات . وە بەکاردێت بۆ نەخۆشی درێژخایەنی ((ڕەبۆ ، هەوکردنی بۆڕی هەوا ، ئاوسانی سییەکان ......هتد)) .

ئامادەکردنی ((atrovent nebulizer)) بخاخ

بۆ گەوران : ((1 یان 2 سی سی)) لە ((atrovent)) لەگەل ((2 یان 3 سی سی)) لە نۆرمال سەلاین تێکەل دەکرێت .

ڕۆژانە تاوەکو ((٤ جار)) دەتوانرێت بەکاربهێنرێت .

بۆ مندال : ((1 سی سی)) لە ((atrovent)) لەگەل ((2 یان 3 سی سی)) لە نۆرمال سەلاین تێکەل دەکرێت .

ڕۆژانە تاوەکو ((٤ جار)) دەتوانرێت بەکاربهێنرێت .

چۆنیەتی ئامادەکردنی ((salbutamol nebulizer))

ئەگەر ((salbutamol 2.5 or 5 mg)) بوو بەم شێوازە ئامادە دەکرێت .

بۆ گەورە و بۆ مندال

((0.5 or 1 ml)) لە ((salbutamol)) لەگەل ((2 or 5 ml)) نۆرمال سەلاین تێکەل دەکرێت .

ڕۆژانە تاوەکو ((٤ جار)) دەتوانرێت بەکاربهێنرێت .

جیاوازی نێوان ((ventolin & atrovent)) چی یە ؟

هەردووکیان یەك کار دەکەن ، ئەویش فراوانکردنی بۆری هەواو بۆریچکەکانی هەوایە بۆ ئەوەی کەسەکە بە ئاسانی بتوانێت هەناسە بدات .

بەلام ((ventolin)) خێراتر کار دەکاتن وە ((atrovent)) تاخیرتر ئیش دەکات .

وە ((atrovent)) زیاتر بۆ ئەو کەسانە بەکاردێت کە نەخۆشی درێژخایەنی سییەکان .

جۆرەکانی دکتۆر

پسپۆڕیەکان	جۆرەکانی دکتۆر
cardiologist	دکتۆری دل
neorologist	دکتۆری مێشك و دەمار
dermatologist	دکتۆری پێست
orthopedist	دکتۆری ئێسك و ماسولكە
radiologist	دکتۆری تیشك و سۆنار
pediatrician	دکتۆری مندالان
dentist	دکتۆری ددان
gynecologist	دکتۆری ئافرەتان
neonatologist	دکتۆری مندالی تازە لەدایکبوو
oncologist	دکتۆری سەرەطان
ENT specialist	دکتۆری قورگ و لووت و گوێ
surgeon	دکتۆری نەشتەرگەر
urologist	دکتۆری میزەڕۆ
optometrist	دکتۆری چاو
psychiatrist	دکتۆری دەروونی
physiologist	دکتۆری چارەسەری سروشتی
Plastic surgeon	دکتۆری نەشتەرگەری جوانکاری
gastroenterologist	دکتۆری سستەمی هەرس
hematologist	دکتۆری نەخۆشیەکانی خوێن
hepatologist	دکتۆری نەخۆشیەکانی جگەر
nephrologist	دکتۆری گورچیلە
plumonologist	دکتۆری نەخۆشیەکانی هەناسەدان
optometrist	ئەو دکتۆرەی چاوێلکە بۆ نەخۆش دەنوسێ
veterinarian	دکتۆری ئاژەلان

پشكنینی پێیوست لەكاتی نەخۆشیدا

لەكاتی بوونی هەر نەخۆشییەك لەم نەخۆشیانەی خوارەوە ، ئاماژە بەو پشكنینانە كراوە كە پیوستن بۆ ئەو جۆرە نەخۆشیە پشكنینەكە بكرێت .

ئەستوربووون	ژانی شان و مل
-CBC -urea -creatinine -uric acid -albumin -sodium -potassium -calcium -clore	-CBC -Lipid profile -ESR -CRP
زەردبوون ((زەردك))	**ئازاری جومگەكان**
-CBC -GOT -GPT -Alk.phos -HCV -HBS -T.S.B	-CRP -RF -ASO -uric acid -vit d3 -calcium -CBC -ESR
زكچوونی درێژخایەن	**پرۆستات**
-Na -K -Chloride -CBC -ESR	-PSA total -PSA free

تێکچونی عادە	**هەستیاری ((حەساسیە))**
-LH -FSH -prolactin -progestron -testosterone	-CBC -IgE -liver F.T
شیر هاتن لە مەمك	**دیارکردنی تالاسیمیا ((ثالاسیمیا))**
-Prolactin	-CBC -HB Electrophoresis
خوێن شل بوون	**تاو لەرز و ئارەقەکردن**
-PT -PTT -INR -D.Dimer	-Widal -brucella -CBC -ESR
لەبارچوونی مندال	**کەم خوێنی**
-Toxo -Rubella -CMV -Chlamedia -CBC -ESR -FBS	-CBC -Ferretin -Vit B12
ڕۆماتیزم	**ووشکبونی دەم**
-ANA Ds DNA	-Sugar -HbA1C
پرچ هەڵوەرین	**زوو ماندوو بوون**
-CBC -Ferritin -zink -Vit D3 -Vit B12 -Irone	-Ferritin -CBC -T3 -T4 -TSH

زیپکە	قەلەوبوون
-CBC -GOT -GPT -AIK.Phos -cholestrol -Triglyceride	-T3 -T4 -TSH -FBS -HbA1C
مووی زیاد لە ((ئافرەتان))	**لاوازبوون**
-Prolactin -testosterone	-HbA1C -T3 -T4 -TSH
جەلتە دل	**ژانە سەر**
-Cardiac enzyme	-CBC -Lipid profile -ESR -CRP -ESR
هەوکردنی لەوزەتێن	**گەرم بوونی پێ یەکان**
-CBC -ESR -A.S.O test -CRP	-ESR -CRP -HbA1C
ئازاری گورچیلە	**تەنگە نەفەسی**
-GUE -B.Urea -serum creatinine	-T3 -T4 -TSH
ئازاری سنگ	**بێ هێزی**
-CBC -ESR -CRP -LDH -Cardiac enzyme	-CBC -Ferritin -T3 -T4 -TSH

ژانی گەدە	خەستی ((پەیتی)) خوێن
-H.Pylori -GSE	-D-Dimer

زۆر ئارەقەکردن
-T3 -T4 -TSH

Medical terminology – زاراوە پزیشکیەکان

ووشە پزیشکیەکان لە ((پێشگر)) یان لە ((پاشگر)) یێك لەگەڵ ((ڕەگ)) ی ووشەکە ، ووشەیەکی پزیشکی لێ دووروست دەکرێت ،

75% ووشە پزیشکیەکان ڕەگەکەیان دەگەڕێتەوە بۆ زمانی ((لاتینی)) و ((گریك)) .

نموونە :

Cardio = card دڵ

Pulmono = lung سییەکان

تێبینی : هەندێك کات دوو ڕەگ مانایان وەکو یەکە وەکو

Nephr = kidney

Ren = renal = kidney , Renal stone بەردی گورچیلە

تێبینی : هەندێك کات ڕەگی ووشە زیاتر لە دوو مانایان هەیە .

Scler ڕەقبوون = scleroses

Scler سپی

Cyst کیس = Renal cyst کیسی گورچیلە

Cyst میزلدان = cystitis هەوکردنی میزلدان

Build medical words – دوورستبوونی ووشە پزیشکییەکان

دوورستبوونی ووشە پزیشکیەکان

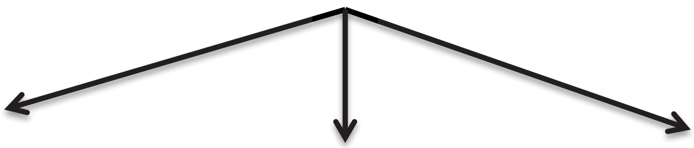

Prefix - پێشگر　　Root – ڕەگی ووشە　　suffix - پاشگر

چۆنیەتی دوورستکردنی ووشە

Myo	card	itis
ماسولکە	دڵ	هەوکردن

ئەگەر بمانەوێت پێناسەی ووشەکە بکەین بە کوردی سەرەتا دەبێت لە ((پاشگرەکە)) دەست پێ بکەیت ، بە واتایەکی تر دەبێت ((پاشگرەکە)) ببەینە سەرەتای ووشەکە . نمونە

Myo	card	itis
ماسولکە	دڵ	هەوکردن

هەوکردنی ماسولکەی دڵ

ئـــــەم ووشانەی خـــــــوارەوە بـــە ئامرازێکی پەیوەندی ((combining vowel)) پێکەوە بەستراونەتەوە ، کە باوترینیان ئامرازی ئۆ ((o)) یە ، وە ئامرازی ((o)) هیچ مانایەکی نی یە بەلکو بۆ ئەوەیە کە ووشەکە بە ئاسانی لە دەم بێتە دەرەوە .

چی یە– Combining form

واتە ڕەگی ووشەکە لەگەل ئامرازی پەیوەندی

Gastro + o = combining form

Cardi + o = cardio

Hepat + o = hepato

نمونە :

Hemi col ectomy

ڕەگ ئامرازی پەیوەندی پاشگر

لابردنی نیوەی قۆلۆن

cardi o logy

ڕەگ ئامرازی پەیوەندی پاشگر

خوێندن لەسەر دڵ

تێبینی : هەر ووشەیەك كۆتایی بە پاشگری ((itis)) هات ، واتە هەوكردنی شوێنێك .

هەوكردنی بۆڕی هەوا bronchitis

تێبینی : هەر ووشەیەك كۆتایی بە پاشگری ((logy)) هات واتە خوێندن لەسەر بابەتێك .

خوێندن لەسەر ئێسك Ostology

تێبینی : هەر ووشەیەك كۆتایی بە پاشگری ((ectomy)) هات واتە لابردنی ئەندامێك یان نیوەی ئەندامێك .

لابردنی نیوەی قۆلۆن Hemicolectomy

بنچینەی ووشە پزیشكیەكان Fundamental of medical term

بنچینەی ووشە پزیشكییەكان بریتی یە لە ڕەگی ووشە ((word root)) .

زۆربەی هەرە زۆری ڕەگی ووشەكان ناوی((ئەندامێك)) یان ((كۆئەندامێك)) ی جەستەیە .وەكو

Arthr جومگە = arthritis هەوكردنی جومگە

Heap جگەر = hepatitis هەوكردنی جگەر

prefix – پێشگر

پێشگر : پێشگرێکە دەچێتە سەرەتای ووشەکە و مانای ووشەکە دەگۆڕێت .

وە پێشگر دەکرێت دەلالەت بێت لەمانەی خوارەوە .

1. **Number ژمارە**

Momo = monoarthritis هەوکردنی جومگەیەك

2. **Time کات**

Post = postsurgery دووای نەشتەرگەری

3. **Position شوێن**

Sub ژێر = subcutaneous ژێرپێست

4. **Color ڕەنگ**

leuk سپی , leukocyte

5. **Size قەبارە**

Micro بچووك

Microorganism زیندەوەری بچووك

Microscopy ئامێرێکە بەکاردێت بۆ بینینی زیندەوەرە بچووکەکان

پاشگر

پاشگر : پاشگرێکە دەکەوێتە کۆتایی ووشە و مانای ووشەکە دەگۆڕێت .

وە پاشگر دەلالەت لە پرۆسەیەکی نەشتەرگەری دەکات .

1 . surgical procedure . ((ectomy)) لابردن

Splenectomy لابردنی سپل

Hepatectomy لابردنی جگەر

2. diagnosis دەلالەت لە دۆزینەوەی نەخۆشی

Scopy بینین

Colonoscope ئەو ئامێرەی بەکاردێت بۆ بینینی قۆلۆن

3. disease دەلالەت لە نەخۆشی

Emesis ڕشانەوە

Hyperemesis ڕشانەوەی زۆر

کاتێك کە پاشگر ((**suffix**)) دەچێتە سەر ووشەکان ئامرازی پەیوەندی ((**o**)) بەکاردێت بۆ ئەوەی بە ئاسانی ووشەکە دەربڕدرێت ، بەلام لە هەندێك حالەتدا کە ڕەگی ووشەکە بە ((**x**)) کۆتایی هاتبێت ، دەبێت سەیری پیتی پێش ((**x**)) ەکە بکەین بزانین پیتەکە بزوێنە یان نەبزوێنە .

- ئەگەر پیتی پێش ((**x**)) ەکە نەبزوێن بوو ، ئەوا پیتی ((**x**)) دەگۆڕین بۆ پیتی ((**g**)) پاشان پاشگرەکەی بۆی زیاد دەکەین .

Pharynx → pharyngitis
Larynx → laryngitis

- بەلام ئەگەر پیتی بزوێن هاتبێت پێش ((x)) .

پیتە بزوێنەکان بریتین لە مانە ((a – e – u – o – I)) .

لەم کاتەدا پیتی ((x)) دەگۆردرێت بۆ ((c)) پاشان پاشگری بۆ زیاد دەکەین .

Appwndix ریخۆلە کوێرە = appendicitis هەوکردنی ڕیخۆلە کوێرە

Appwndix ریخۆلە کوێرە = appendectomy لابردنی ڕیخۆلە

- هەندێك پاشگر هەن بە ((Rh)) دەست پیٚ دەکەن ، هەر کاتێك پاشگرێك بۆ ڕەگی ووشە زیاد بکرێت ، ئەگەر پاشگرەگە بە ((Rh)) دەستی پیٚ کردبوو ئەوا دەبێت ((R)) بکرێتە دەبل .

Rhea ڕژاندن – شلە هاتنە دەرەوە

Rhino + Rhea = Rhinorrhea هاتنە دەرەوەی ئاو لە لووت

Oto + Rhea = otorrhea

Prefixes پێشگرەکان

پێشگرەکان : کۆمەلە ووشەیەکن یان پیتێکن ، دەکەونە پێش ڕەگی ووشە ، واتە دەکەونە سەرەتای ووشە و ، واتای ووشەکە دەگۆڕن .

Negative prefixes ئەو پێشگرانەی بۆ نەفیکردن بەکاردێن

نە ، بەبێ ، نەبوون ، هیچ ((a , an))

Apnea کەسێك هەناسەی نەبێت

A = نەبێ

Pnea = هەناسە

Atony نەبوونی گرژی ماسولکە

A = نەبوون

Tony = گرژی

Afebrile نەبوونی تا

A = نەبوون

Febrile = تا

Anorexia نەبوونی حەزی خواردن

An = نەبوون

Orexia = حەزی خواردن

Anaesthesia هەستنەکردن بە شتەکان

An = نەبوون

Aesthesia = هەستکردن

Anaerobic نەبوونی ئۆکسجین

An = نەبوون

Aerobic = ئۆکسجین

((anti)) against دژ

Antiviral دژی ڤایرۆس

Anti = دژ

Viral = ڤایرۆس

Antihypertensive دەرمانەکانی دژی بەرزی پەستانی خوێن

Anti = دژ

Hypertensive = بەرزی پەستانی خوێن

Antifungal دژی کەروو

Anti = دژ

Fungal = کەروو

((contra)) against بەرامبەر , دژ

Contralateral دژی ئەو لایە

Contra = دژی

Lateral = لا

Contraceptive دژی دووگیانبوون

Contra = دژ

Captive = حەمل

((in , im , ir)) not نەرێکردن

Incorrect هەلە – ناڕاست

In = نا

Correct = ڕاست

Invisible نەبینراو

In = نە

Visible = بینراو

Inadequate بڕێکی ناتەواو ، نەبوونی بڕی پێویست

In = نە

Adequate = بڕێکی تەواو

Incompatible نەگونجاو

In = نە

Compatible = نەگونجان

Infertile نەزۆك

In = نە

Fertile = كەسێك توانای وەچە خستنەوە هەبێت

Imperforation داخراو ((كەسێك كونی كۆمی نەبێت))

Im = نە

Perforation = كونی كۆمی

Irregular نارێك

Ir = نا

Regular = رِێك , irregular heart beat لێدانی دڵ نارێك

((non)) not نەرێكردن

Nonspecific شتێكی ناوورد ، تایبەتمەند نی یە

Non = نە

Specific = شتێكی وورد

((un)) not نەرێكردن

Unconscious ((بێهۆش)) كەسێك ئاگای لەخۆ نەبێت

Un = نی یە

Conscious = بەئاگا

Unsafe سەلامەت نی یە

Un = نی یە

Safe = سەلامەت نی یە

((dis)) absence or removal نەهێشتن ، نەمان ، نەرێکردن

نەهێشتن یان لەناوبردنی وورده زیندەوەرەکان

Disadvantage زیانەکان

Dis = نە

Advantage = سودەکانی

((de)) remove or without نەبوون یان لابردن

Detoxify لابردنی ژەهرەکان

De = لابردن

Toxin = ژەهر

Detoxification لابردنی مادە ژەهراوی و زیان بەخشەکان

Decongestant دژە ئاوسان

ئەو پێشگرانەی دەلالەت لە ((قەبارەو & بڕ)) دەكەن .

1. ((macro)) large گەورە

Macroorganism ئەو زیندەوەرانەی بە چاو دەبینرێن

2. ((micro)) small زۆر بچووك

Microorganism ئەو زیندەوەرانەی بە چاو نابینرێن

3. ((hyper)) بەرز

Hypertension بەرزی پەستانی خوێن

4. ((hypo)) نزم

Hypotesion نزمی پەستانی خوێن

5. ((nulli)) non هیچ

Nulliparous ژنێك كە هیچ منداڵی زیندووی نەبوبێت

6. ((hemi)) half or one side نیوە یان لایەك

Hemiplegia شیفلیج بوونی لایەكی لەش یان نیوەی لەش

Hemiparesis بێزبوونی لایەكی جەستە

Hemisphere نیوەگۆ

RT & LT hemisphere in brain نیوەگۆی لای ڕاست و چەپی مێشك

7. ((semi)) half نیوە

Simiconscions نیو ئاگا

Semicircular نیوبازنە

8. ((mono – uni)) one or single یەك

Monoplegia ئیفلیج بوونی پەلێك

Monocyte یەك خانە

Uni lateral لایەکی لەش

Uni nuclear خانەی یەك ناوکی

9. ((primi)) first یەکەم

Primigravida یەکەم سکپربوون ((حەمل))

10. ((bi & di)) two or twice

Bicuspid valve زمانی دووپەڕەیی

Biceps muscle ماسولکەی دووسەر

Bilateral هەردوو لای لەش

Disaccharide شەکری دووانی ((لاکتۆز))

11. ((diplo)) double دوو

Diplopia بینینی شتەکان بە دوو شت

12. ((poly & multi)) many زۆر ، زیاتر لە دووشت

Polyarthritis هەوکردنی چەند جومگەیەك

Polyuria میزکردنی زۆر

Multicellular فرەخانەکان

Multi vitamin زۆر ڤیتامین

13. ((mega & megalo)) گەورە یان گەورەبون

Megacolon گەورەبوونی ڕیخۆڵە

ئەو پێشگرانەی دەلالەت لە ((ژمارە)) دەکەن

1. ((mono)) one یەك

Monocyte یەك خانە

2. ((bi)) two دوو

Bicuspid valve زمانی دووپەڕەیی

3. ((tri)) three سێ

Tricuspid valve زمانی سێ پەڕەیی

4. ((quadri & tetra)) foure چوار

Quadriplegia ئیفلیج بوونی هەرچوار پەل

Quadriceps ماسولکەی چوارسەر

Tetraplegia ئیفلیج بوونی هەر چوار پەل

ئەو پێشگرانەی باس لە ((شوێن & کات)) دەکەن

1. ((ante & pre)) before لەپێش ، پێشەوە

Anterior بەشی پێشەوەی لەش

Antecardium بەشی پێشەوەی دڵ

Antenatal پێش لەدایك بوون

Pre exam پێش تاقیکردنەوە

Precardium بەشی پێشەوەی دڵ

2. ((post & retro)) behind or back بەشی دوواوە ، پشت

Posterior بەشی دوواوەی لەش

Postcardial پشت دڵ

Postnasal پشت لووت

Retrosternal دوواوەی ئێسکی ستێرنەم

Retroocular دوواوەی چاو

3. ((end)) inner , inside ناوەوە

Endocarditis هەوکردنی بەشی ناوەوەی دل

Endoscopy هەناوبینی

4. ((intra)) into , inside , within ناوەوە یان لەناو

Intravenous ناو خوێنهێنەر

Intra abdomen infection هەوکردنی ناوەوەی سك

5. ((Ex & Extra)) out , outside دەرەوە

Exhalation هەناسە دانەوە

Exopthalmous چاوی بۆ دەرەوە هاتوە ، دەرپەرینی چاو

Extravascular hemolysis تێکشکانی خرۆکە سورەکان لە دەرەوەی کۆئەندامی سوران لە ((جگەر)) .

6. ((Ec & Ecto)) out , outside دەرەوە

Ectopic pregnancy سکپڕبوون لە دەرەوەی مندالدان

7. ((Epi & supra)) over , upon سەرەوە

Epidermis چینی سەرەوەی پێست

Epigastric pain ئازار لە سەرەوەی گەدە

Supraumbilical incision برین لە سەرەوەی ناوك

Supraspinatous muscle بەشی سەرەوەی ماسولکە

8. ((infra & sub)) under , below ژێرەوە یان خوارەوە

Infraspinatous muscle ئەو ماسولکەیەی کەوتۆتە خوارەوەی ماسولکە

Infra orbital nerve ئەو دەمارەی لەژێر چاو دێتە خوارەوە

Subcutaneous ژێرپێست

9. ((dextro)) right لای راست

Dextrocardia کەسێك دڵی لە لای ڕاست بێت

10. ((levo & sinistro)) left side لای چەپ

Levocardia دڵی لە لای چەپە

Sinistrocardia دڵی لە لای چەپە

11. ((inter)) between لەنێوان

Intercostal space بۆشایی نێوان پەراسوەکان

Interscapular pain ئازاری نێوان دەفەی شان

12. ((peri)) around چوواردەور ، دەووروبەر

Periumbilical pain ئازاری دەوروبەری ناوک

Periorbital edema ئازاری دەوروبەری چاو

13. ((ipsi)) same side هەمان لا

Ipsi lateral هەمان لا

14. ((intra)) during لەوکاتەدا

Intraoperative complication ئەو کێشانەی لەکاتی نەشتەرگەری ئەگەری ڕودانیان هەیە

تەعقيم كردنی كەلوپەلە پزيشكييەكان

تەعقيم كردن ((sterilization)) كەلوپەلی پزيشكی بەم ((تيشك & گاز)) انەی خوارەوە تەعقيم دەكرێن ، وە زۆربەی مەوادەكان كە تەعقيم دەكرێن لەسەر كارتۆنەكانيان يان لەسەر نايلۆنەكانيان هێمايان بۆ كراوە ، سەيری وێنەی ژێرەوە بكە باسی هێماكان كراوە .

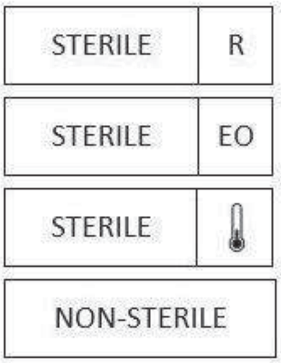

Sterilization by irradiation

تەعقيم كردن بە تيشك بەتايبەت ((تيشكی گاما))

Sterilization by ethylene oxide

تەعقيم كردن بە گازی ((ethylene oxide))

Sterilization by steam or dry heat

تەعقيم كردن بە ((هەلم يان گەرمی ووشك))

Item has not been sterilized

تەعقيم نی يە

چۆن بزانین کەلوپەلی پزیشکی بە چی تەعقیم ((sterilization)) کراوە

وەکو پیشتر ئاماژەمان پیدا لەسەر کارتۆنەکانیان هێمایان بۆ دانراوە سەیری وێنەکانی ژێرەوە بکە .

نوسراوە ((sterile R)) واتە بە تیشك تەعقیم کراوە .

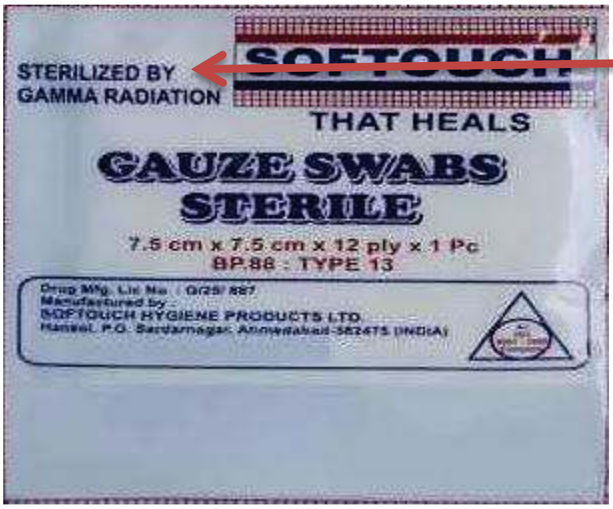

ئەگەر سەیری وێنەی بەرامبەر بکەن نوسراوە ((sterilized by gamma Raddiation)) واتە بە تیشکی گاما تەعقیم کراوە .

ئەگەر سەیری وێنەی ژێرەوە بکەن دەبینن نوسراوە ((sterile EO)) واتە بە ئیثیلین ئۆگزاد ((ethylene oxide)) تعقیم کراوە

تیشکەکان توانای تێپەربونیان بەناو چیدا هەیە

لەم وێنەی خوارەوە رونمانکردووەتەوە کە تیشکەکان توانای تێپەربونیان بەناو چیدا هەیە .

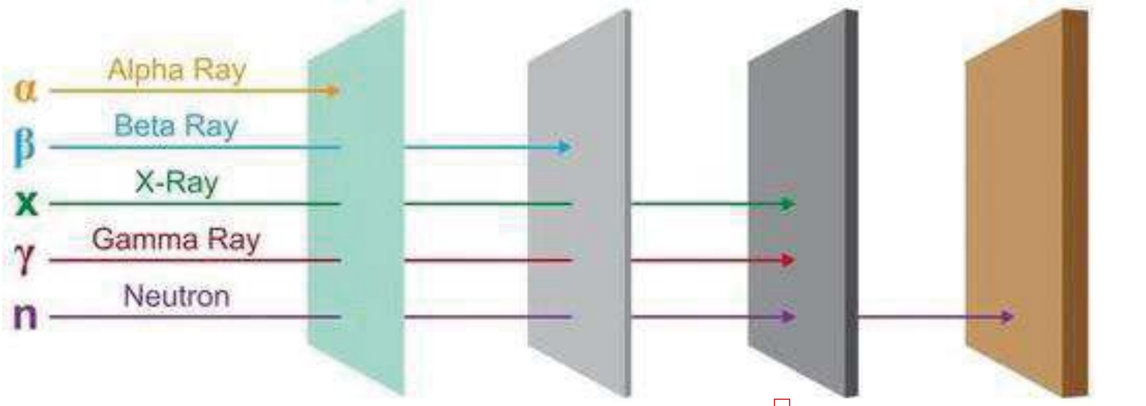

تیشکی ئەلفا ((alpha ray))

توانای تێپەر بونی نی یە بەناو ((کاغەز ، فافۆن ، ڕساس ، دیوار و ئاو)) دا .

تیشکی بێتا ((beta ray))

توانای تێپەڕبونی هەیە تەنها بەناو ((کاغەزدا)) .

تیشکی ((x – ray)) ئەشیعە

توانای تێپەڕبوونی هەیە تەنها بەناو ((کاغەز و فافۆن)) دا .

تیشکی گاما ((gamma ray))

توانای تێپەڕبوونی هەیە بەناو ((کاغەز ، فافۆن)) دا .

((neutron))

توانای تێپەربونیان هەیە بەناو ((کاغەز ، فافۆن ، ڕساس)) دا .

پشكنینی هەستیاری ((test)) بۆ دەرزییەكان پێش بەكارهێنانیان

پێش بەكارهێنانی هەندێك لە دەرزیەكانی وەكو ((...... amoxicillin – cefetriaxone))
كە پێویستیان بە پشكنین هەیە دەبێت بەم شێوەیەی خوارەوە خالەكان لەبەرچاو بگیرێن .

١. شوێنی لێدانی دەرزی هەستیاری دەبێت ((٥ بۆ ١٠ سم)) لە دیویی ژوورەوەی دەست لە خوارەوەی ((elbow)) ئەنیشك . كە دەكاتە ((٤ پەنجە)) لە خوارەوەی ئەنیشك ، شوێنی لێدانی دەرزی هەستیاریەكەیە . چونكە پێستی دەست لەم شوێنە تەنك و ناسكە
٢. وا باشە بە پانتایی ((٥ سم)) بازنەیەك لە شوێنی تێستەكە بكێشرێت . بۆ ئەوەی كە كەسەكە هەستیاری بە دەرزییەكە هەبوو لەو شوێنە بە روونی دیار دەبێت .
٣. بە سرنجی ((ئەنسۆلین)) ((١٠ وەحدە)) ((unit)) لە دەرزییەكە وەردەگرین .
٤. لە شوێنی لێدانی دەرزییەكە دەبێت بە گۆشەی ((١٠ پلە)) واتە ((intradermal)) دەرزیەكە لێ بدرێت .
٥. لەكاتی لێدانی دەرزییەكە دەبێت بە هێواشی لێ بدرێت .
٦. شوێنی لێدانی دەرزییەكە دەبێت ئەستوور بێت ((بئاوسێت)) وەكو وێنەی سەرەوە .

٧. نابێت بەهیچ شێوەیەك شوێنی لێدانی دەرزی تێست مەساجی پیۆ بكرێت ، چونكە لەكاتی مەساج پێكردن مادەی دەرزییەكە دەچێتە ناو شانە چەورییەكان .

٨. دەبێت نەخۆشەكە بۆ ماوەی ((١٥ بۆ ٢٠)) خولەك چاوەرێ بكات ، چونكە لەو ماوەیەدا ئەگەر نەخۆشەكە هەستیاری بەو دەرزییە هەبێت دەردەكەوێت .

٩. چۆن هەستیاری دەناسینەوە ، شوێنی هەستیارییەكە ((سور هەلدەگەڕێ ، پەلەی سور لەو شوێنە بەدەردەكەوێت ، شوێنەكە خورشتی دەبێت (دەخورێت) .))

شێوازی لێدانی دەرزی ماسولکەی شان ((Deltoid))

شێوازی لێدانی دەرزی ماسولکەی ((deltoid)) بە شێوازی ((im)) واتە ((intramascular)) ە و بەم شێوەی خوارە دەرزییەکە لێ دەدرێت .

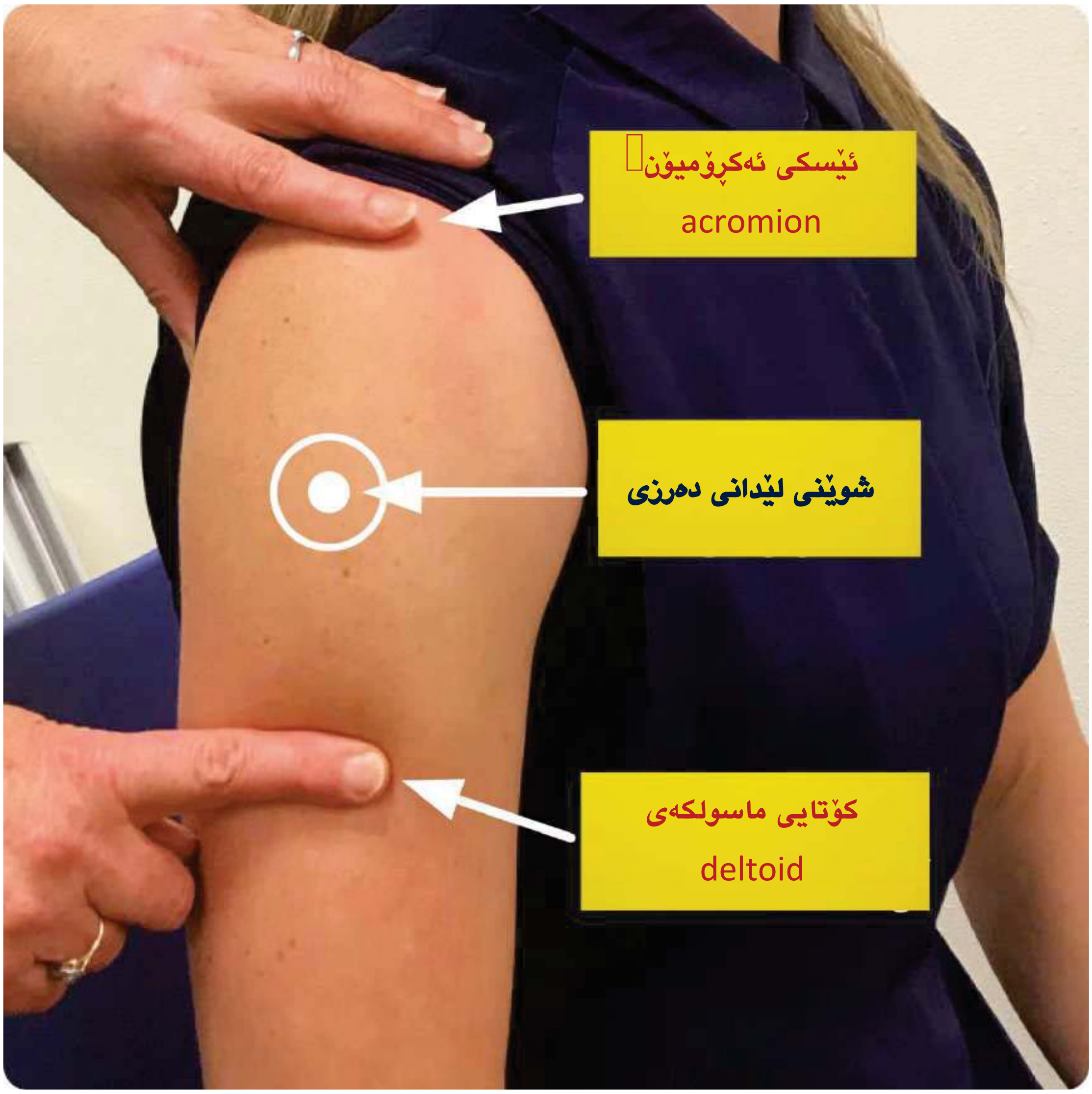

١. دەبێت کەسەکە دەستی ((relax)) شل بکات ، بۆ ئەوەی لەکاتی لێدانی دەرزی ئازاری نەبێت .
٢. لە سەرەوەی شان ئێسکی ((acromion)) هەیە وەکو لە وێنەکەی سەرەوە دیارە ((٤ پەنجە)) لە ژێرەوەی ئیسکی ((acromion)) شوێنی لێدانی دەرزییەکەیە .
٣. دەبێت دەرزییەکە بە گۆشەی ((٩٠° پلە)) لە ژێرەوەی ((٤ پەنجەکە)) بدرێت .

٤. بەهیچ شێوەیەك نابێت شوێنی دەرزییەکە **مەساجی** پیٚ بکرێت .

٥. نابێت ((**نیدلی دەرزییەکە**)) زۆر درێژ بێت .

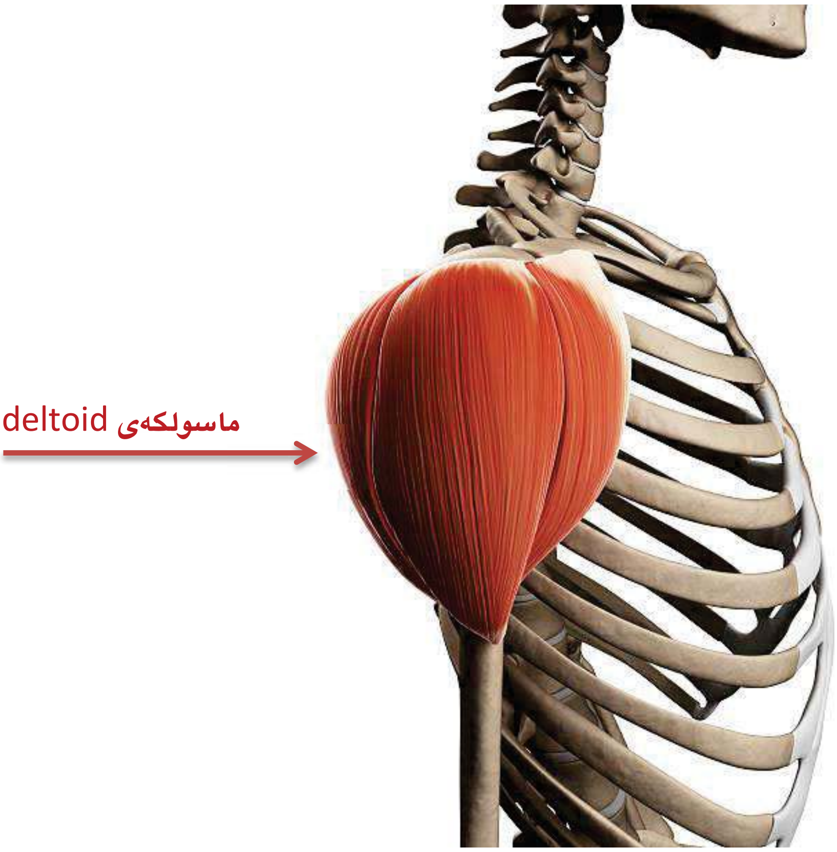

شێوازی لێدانی دەرزی ناو شانەی چەوری ((subcutaneous))

بە دوو شێواز دەتوانرێت دەرزی ((subcutaneous)) لێ بدرێت کە کورترتراوەکەی ((SC))

A. شێوازی لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((°٩٠)) پلە .

کاتێك بمانەوێت دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((°٩٠)) پلە لێ بدەین دەبێت بە ((٣ پەنجە)) پێست بەرز بکەینەوە ، دوواتر دەرزییەکە بە گۆشەی ((°٩٠)) پلە واتە بە ستوونی لێ بدرێت .

بەلام لەکاتی لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((°٩٠)) پلە بەهیچ شێوەیەك نابێت هەموو پەنجەکانی دەستە بەکار بهێنین بۆ بەرزکردنەوەی پێست ، چونکە لەم حالەتەدا ماسولکەش لەگەل پێست و شانەی چەوری بەرزدەبێتەوە ، وە لە کاتی لێدانی دەرزی ئەگەری هەیە دەرزییەکە بچێتە ناو ماسولکە . سەیری وێنەی ژێرەوە بکە .

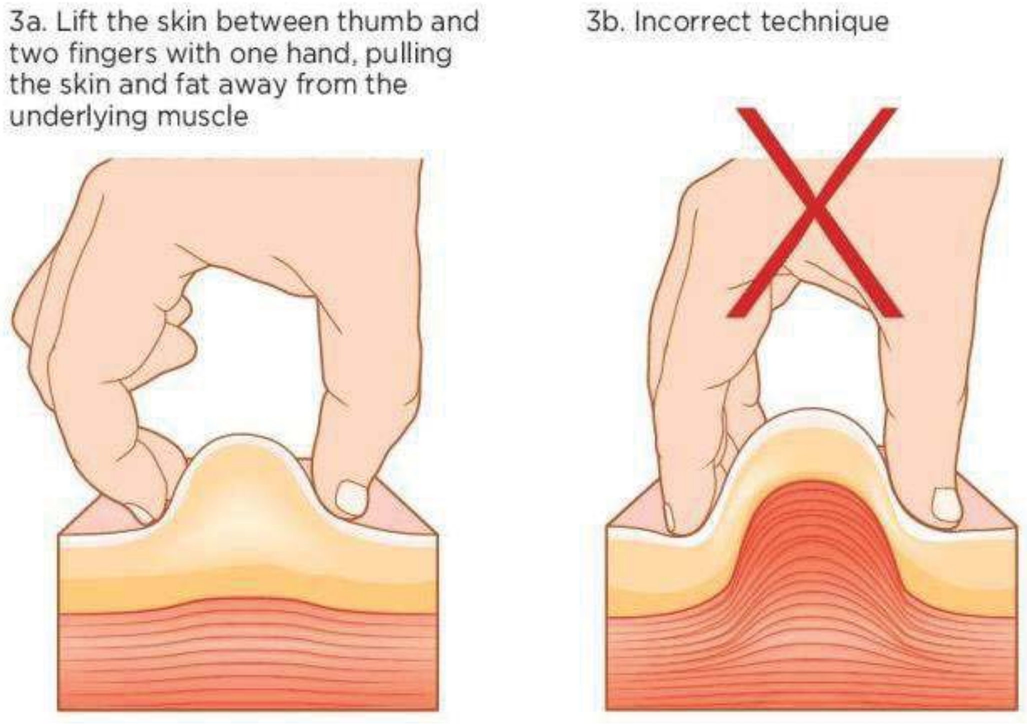

وە لەکاتی لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((°٩٠)) پلە دەبێت بە سرنجی ئەنسۆلین ل بدرێت ، یان ئەو سرنجانەی نیدلیان هاوشێوەی سرنجی ئەنسۆلینە .

سەیری وێنەی ژێرەوە بکە ،

لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((٩٠°)) پلە .

وە لەکاتی لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((٩٠°)) پلە دەبێت بە سرنجی ئەنسۆلین لێ بدرێت ، یان ئەو سرنجانەی نیدلیان هاوشێوەی سرنجی ئەنسۆلینە .

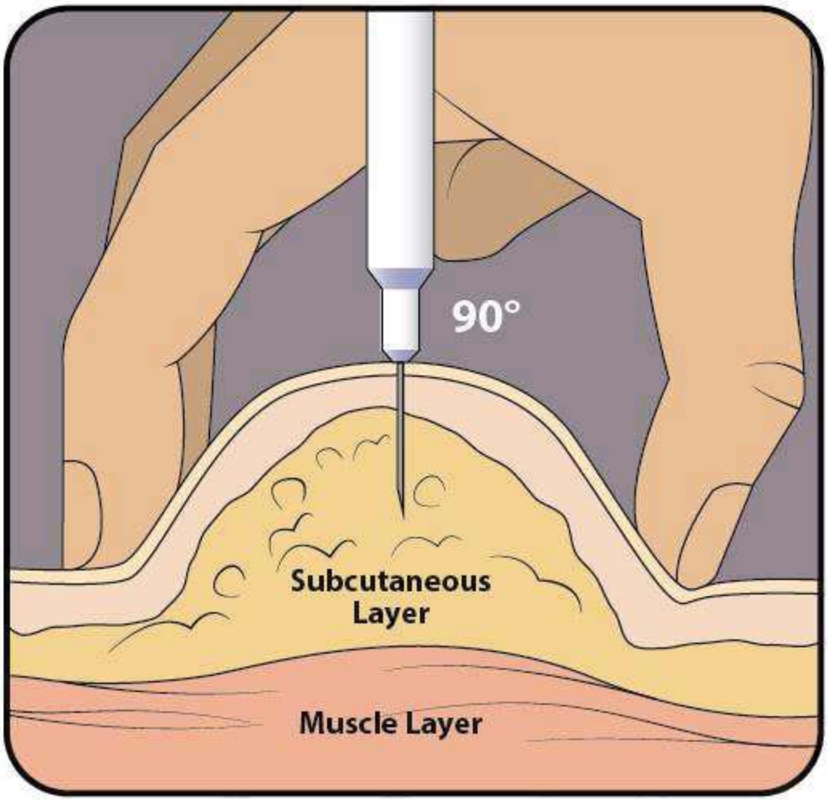

سرنجی ئەنسۆلین

B. شێوازری لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((٤٥°)) پلە .

کاتێك بمانەوێت دەرزی ((subcutaneous)) بە گۆشەی ((٤٥°)) پلە لێ بدەین ، ئەو کاتە پیوست بە بەرزکردنەوەی پێست نابێت ، بەلکو بە گۆشەی ٤٥° پەل دەرزییەکە لێ دەدەین .

سەیری وێنەی ژێرەوە بکە .

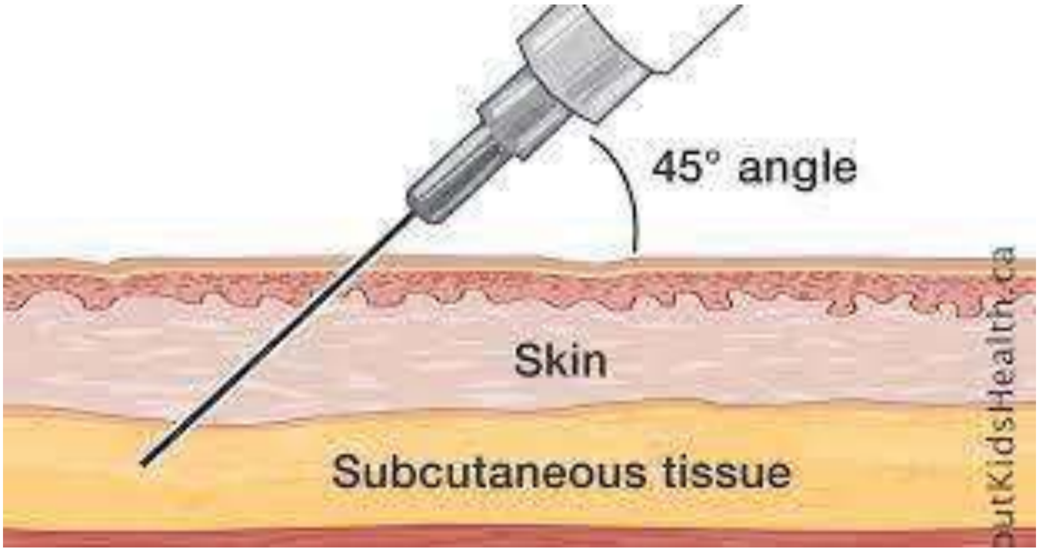

شوێنەکانی لێدانی دەرزی ((subcutaneous))

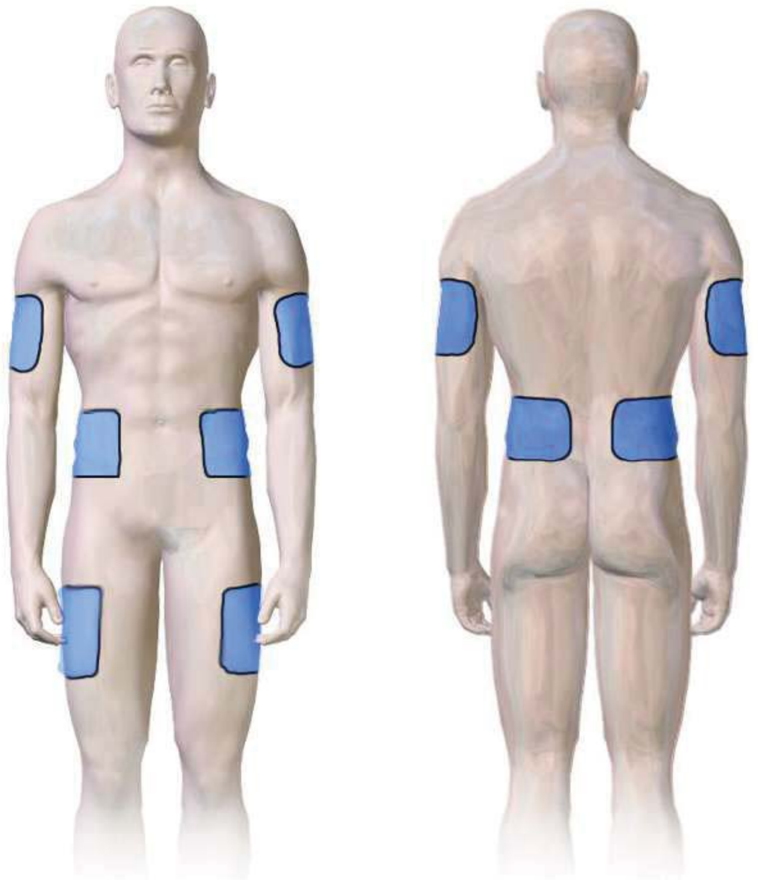

تێبینی : لەکاتی لێدانی دەرزی ((subcutaneous)) لە شان دەبێت لە ڕووی پشتەوە بدرێت چونکە لە ڕووی پێشەوە ماسولکەی ((deltoid)) ی لێیە . سەیری وێنەی ژێرەوە بکە .

تعقيم كردنی ((سێت)) يان ئالەتی پزيشكی

تەعقيم ((sterile)) ئالەتە پزيشكيەكان ، دووای ئەوەی ئالەتەكە دەبێ جوان بشورێت و ووشك بكرێتەوە دوواتر لەناو نايلۆنێكی پزيشكی دادەنرێت كە پێی دەوترێت packaging paper سەيری وێنەی ژێرەوە بكە

سەيری وێنەی ژێرەوە بكە كە وێنەی ((packaging paper)) ە بە قياسی جياواز بەردەستن

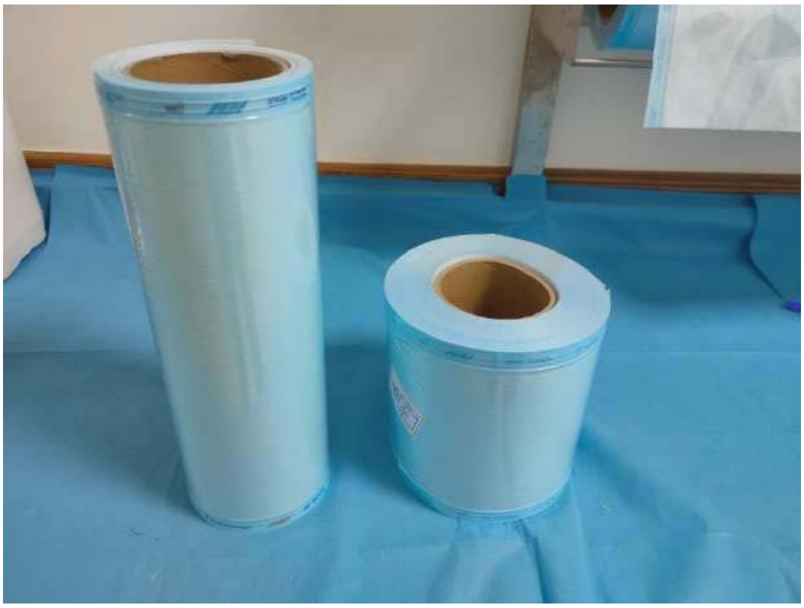

چۆن بزانین ئەو ((packaging paper)) بە چی تعقیم كراوە

((packaging paper)) ەكان لە سەر لایەكانی نوسراوە كە دەتوانیت بە

((تیشك – گەرمی – هەلمە – گاز)) تعقیم بكرێن . وە لاكێشەیەكیشیان لەسەرە كە رەنگێكی هەیە دەلێت ئەو ڕەنگە دەگەۆڕێ بۆ ئەو ڕەنگە .

سەیری وێنەی ژێرەوە بكە .

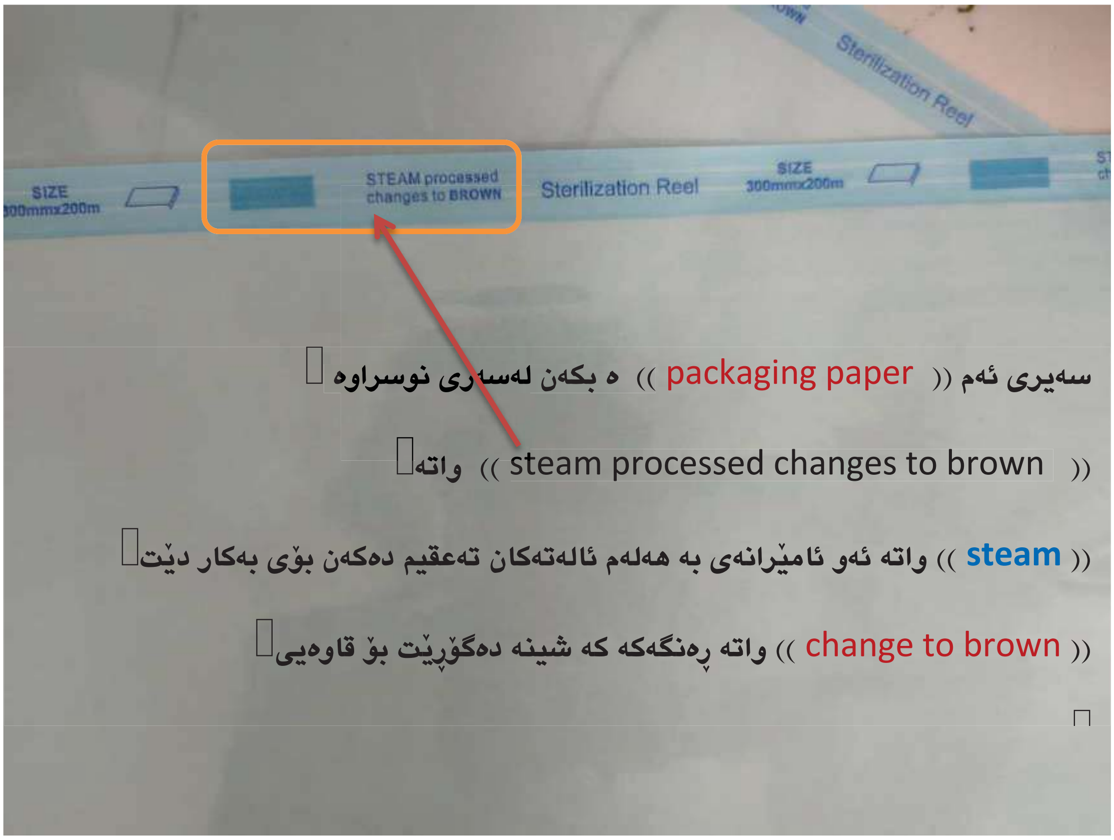

سەیری ئەم ((packaging paper)) ە بكەن لەسەری نوسراوە

((steam processed changes to brown)) واتە

((steam)) واتە ئەو ئامێرانەی بە هەلمە ئالەتەكان تەعقیم دەكەن بۆی بەكار دێت

((change to brown)) واتە ڕەنگەكە كە شینە دەگۆڕێت بۆ قاوەیی

واتە دەبێت بە هەلمە ئالەتەكە تعقیم بكرێ چونكە هەلمە توانای تێپەڕبونی هەیە بەناو ئەو جۆرە نایلۆنە كە پێی دەگوترێت ((packaging paper)) .

سەیری وێنەی دوواتر بكە كە چ گۆڕانكاری رووی داوە .

وێنەی پێش تەعقیم كردن

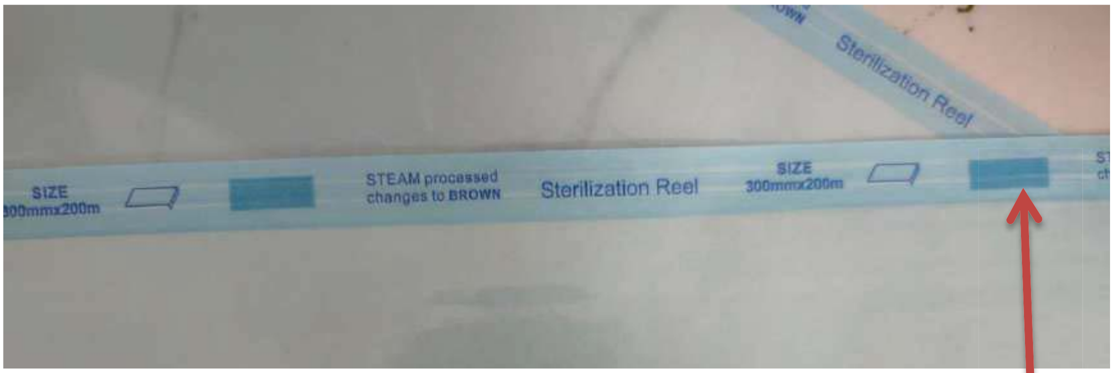

وێنەی دووای تەعقیم كردن

ئەگەر سەیری وێنەی سەرەوە بكەین دەبینین ئەو لاكێشە ((شینە))ی سەرەوە گۆڕاوە بۆ ((قاوەیەكی)) تاریك وەكو ڕەش وایە . كەواتە ((pack)) لەم وێنەی سەرەوە پاكەكان تەعقیمن ئامادەن بۆ بەكارهێنان .

هەروەها زۆربەی ((packaging paper)) ەکان لە هەردوو لاتەنیشتی نوسراوە بە دوو شێوەی جیاواز واتە دەتوانین بە دوو جۆر تەعقیم بکرێت بۆ نمونە لەوانەیە لە نەخۆشخانەیەك تەنها ئەو ئامێرە بەردەست بێت کە بە ((هەلم)) ئامێرەکان تەعقیم دەکات ، کەواتە ئەگەر لەسەری نوسرابێت ((EO)) کە کورتکراوەی ((گازی ئیسیلین ئۆگزایدە)) ناتوانیت بە ئامێری ((steam)) هەلم ئالەتەکە تەعقیك بکرێت .

سەیری وێنەی ژێرەوە بکەن

ئەگەر سەیری وێنەی سەرەوە بکەن هەرچەندە وێنەکە روون نی یە بەلام روونی دەکەینەوە . لەلای دەستە چەپی ئێوە وێنەی لاکێشە ((شین)) ەکە دیارە . لە تەنیشتی نوسراوە ((steam)) واتە بە هەلم تەعقیم دەبێت وە رەنگە شینەکەش دەگۆڕێت بۆ ((قاوەیەکی تاریك . وەکو رەش وایە . پێشتریش رونکردنەوەمان لەسەر داوە .

ئەگەر سەیری لای دەستە ڕاستی خۆتان بکەن لە وێنەی پێشتر وێنەی لاکێشەیەکی (پەمبە))ی لەسەرە وە لە تەنیشتی نوسراوە ((EO - change to yellow))

((EO)) واتە ((ethylene oxide)) واتە بە گازی ئیسیلین ئۆگزاید تەعقیم دەبێت وە ڕەنگەکەش دەگۆڕێت بۆ زەرد .

کەواتە گرینگی ئەو ((packaging paper))ە لەوەدایە کە دەشتوانرێت بە دوو ئامێری جیاواز ئالەتەکان لەناوی دابنرێن و کام جۆری تەعقیم بەردەست بێت لەو دووجۆرە دەتوانرێت پێی تەعقیم بکرێن .

سەیری وێنەکانی ژێرەوە بکە کە ئالەتەکات تەعقیم کراوان و ڕەنگەکەش گۆڕاوە

ئەگەر سەیر بکەن لەهەردوو وێنەکە ڕەنگی لاکیشەکە گۆڕاوە وەکو ڕەنگی ڕەشی لێ هاتوە

کاتێك کە ((packaging paper)) بەردەست نەبێت

لە هەندێك لە نەخۆشخانەکان دا ((packaging paper)) بەردەست نی یە ، بەلام

((paper)) وەرەقەیەکی تایبەت هەیە بۆ لەناو دانانی ئالەتەکان یان پارچە قوماشێك هەیە

سەیری وێنەکانی ژێرەوە بکە .

لەکاتی بەکارهێنانی ئەم جۆرە وەرەقەیە یان قوماشە دەبێت ئەم جۆرە پلاستەرەی لێ بدرێت کە تایبەت به تەعقیم .

سەیری وێنەی ژێرەوە بکە .

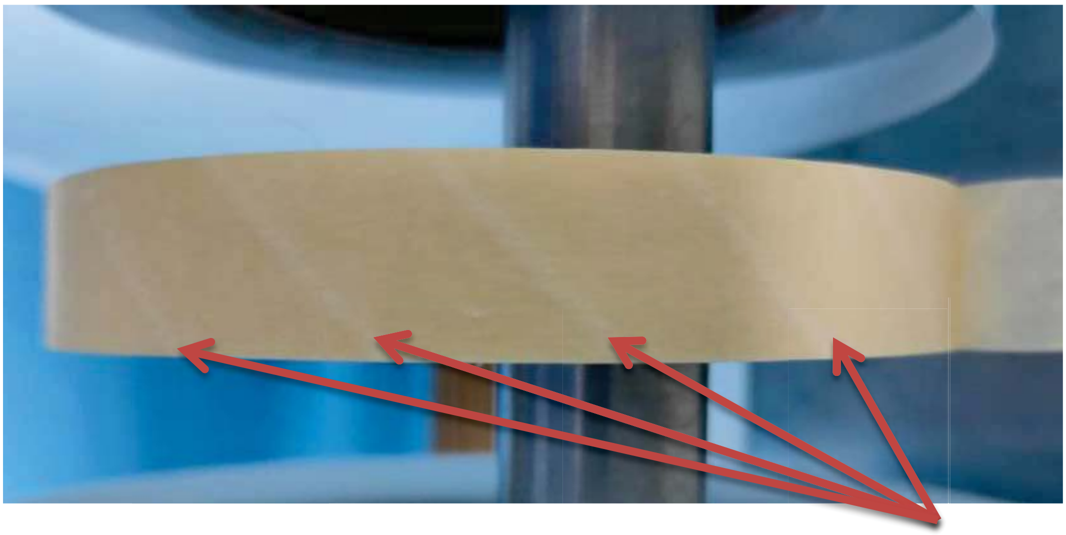

ئەگەر تەرکز بخەنە سەر پلاستەرەکە دەبینن خەتی سپی تێدایە کە ئەو خەتە سپیانە دووای تەعقیم دەگۆڕێن بۆ ڕەنگی ڕەش ، بەوە دەناسرێتەوە کە ئەم سێتە تەعقیم کراوە

سەری وێنە دوواتر بکە .

وەکو دیارە هێڵە سپییەکانی وێنەی سەرەوە گۆڕاون بۆ هێڵی ڕەش لە وێنەی ژێرەوە .

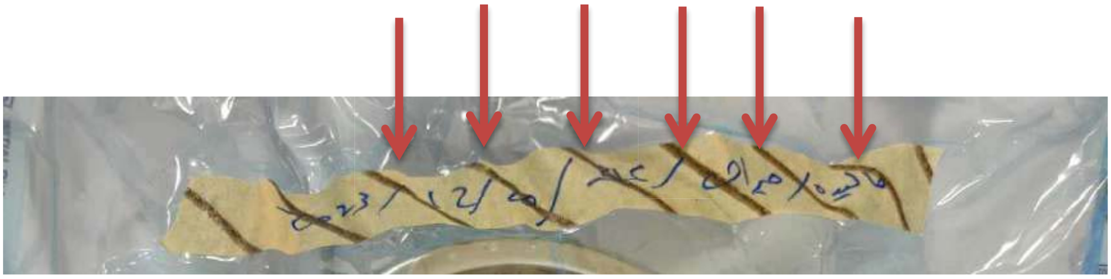

جۆرێکی تر بۆ ئەوەی کە بزانیت سێت ((تەعقیم)) کراوە یاخود نا

ئەم دوو وێنەی ژێرەوە کە دەبینین لە وێنەی یەکەم دیارە هێلە زەردەکە دەگۆڕێت بۆ هێلی ڕەش

وێنەی ٢ وێنەی ١

لەکاتی تەعقیم کردنی ((سێت)) دەبێت ئەم دەستەواژانەی خوارەوە لەسەری بنوسرێت

١. ناوی ئەو کەسەی سێتەکەی ((دەبەستێتەوە)) .
٢. ژمارەی ئەو ئەدەواتانەی کە لەناو سێتەکەدان .
٣. بەرواری ((تەعقیمکردنی)) سێتەکە .

m

medical abbreviation - كورتكراوە پزیشكییەكان

كوتكراوە	ووشە	مانای كوردی
RX	Treatmeant	چارەسەر
HX	history	مێژووی
DH	diagnosis	دەستنیشانكردن
Q	every	هەموو
qd	Every day	هەموو ڕوژێ
qod	Every other day	ڕۆژ نا ڕۆژێك
qh	Every hour	هەموو كاتژمێرێك
s	without	بەبێ
ss	On e half	یەك و نیو
C	with	لەگەل
sos	If needed	كاتی پیوست
Ac	Before meals	پێش خواردن
PC	After meals	دووای خواردن
BID	Twice a day	دوو جار لە ڕۆژێك ادا
TID	Thrice a day	سێ جار لە ڕۆژێك ادا
QID	Four times a day	چوار جار لە ڕۆژێك ادا
OD	Once a day	یەك جار لە ڕۆژێك ادا
HS	Bed time	كاتی نوستن
BBF	Before breakfast	پێش نانی بەیانی
Bt	Bed time	كاتی نوستن
TW	Twice a week	دووجار لە هەفتەیەكدا
SQ	Subcutanious	ناو شانەی چەوری
IM	Intra mascular	ناو ماسولكە

IV	intravinous	ناو دەمار
Q4H	Every 4 hoours	هەموو چوار کاتژمێر جارێك
QAM	Every morning	هەموو بەیانیان
QPM	Every night	هەموو شەوان
1TSF	Teaspoon = 5 ml	٥ مل

زاراوە پزیشکیەکان و مەبەستەکانیان

گروپەکانی دەرمان	مەبەستەکانیان
antihistamine	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ چارەسەری هەستیاری
analgesic	ئەو دەرمانانەی ئازار کەم دەکەنەوە .
Antipyretic	ئەو دەرمانانەی تا کەم دەکەنەوە یان تا ناهێڵن
Antiseptic	ئەو مادانەی پێست خاوێن دەکەنەوە یان التهلب کەم دەکەنەوە .
antibiotic	ئەو دەرمانانەی بەکتریای زیانبەخش لە لەش دا لەناو دەبەن .
Antianaemia	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ زیادکردنی ژمارەی خڕۆکە سورەکانی خوێن .
Antiemetic	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ نەهێشتنی دڵ تێکەڵاتن (هێڵنج) و ڕشانەوە .
Antiacid	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ نەهێشتن یان کەمکردنەوەی ترشەڵۆکی گەدەیە .
Antiflatulence	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ کەمکردنەوە یان نەهێشتنی غازاتی ڕیخۆلە .
antispasmodic	ئەو دەرمانانەی کە ڕێگری دەکەن لە گرژبوون و. بەتایبەت ماسولکە نەرمەکان .
antianginal	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ چارەسەرکردنی سنگە کوژێ و چارەسەرکردنی نیشانەکانی کەم ڕۆیشتنی خوێن بۆ دڵ .
Antiarrhythmic	ئەو دەرمانانەی بەکاردێن بۆ کەمکردنەوە یان

چارەسەركردنی ناڕێكی ڕیتمی دڵ	
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ چارەسەركردنی بەرزی پەستانی خوێن .	Antihypertensive
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ چارەسەركردنی چەوری خوێن	Antilipemic
ئەو دەرمانانەی یارمەتی كەمكردنەوەی خوێن مەین دەدەن .	Anticoagulant
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ چارەسەركردنی خەمۆكی .	Antidepressant
ئەو دەرمانانە خەو هێنەرن وادەكەن مرۆڤ بخەوێت .	hyponotic
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ چارەسەركردنی نەخۆشی دەرونی .	Antipsychotic
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ چارەسەركردنی نیشانەكانی قەلەقی .	Antianxiety
ئەم دەرمانانە بەشێوەیەكی سەرەكی بەكاردێن بۆ نەخۆشی لەرزۆكی (parkinsons) .	Antiparkinson
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ ڕێگریكردن لە جەلتەی مێشك یان كەمكردنەوەی ئەو زیانانەی كە بە دەمارەكان دەگات دووای جەلتەی مێشك .	antistroke
ئەو دەرمانانەی یارمەتی جەستە دەدەن دژی ئەو ڤایرۆسانەی كە دەبنە هۆكاری نەخۆشی .	Anti viral
ئەو دەرمانانەی بەكاردێن بۆ چارەسەركردنی نەخۆشی سیل .	Anti – T.B

چۆنیەتی دەستنیشانكردنی ڕێژەی ٪ سەدی سوتان

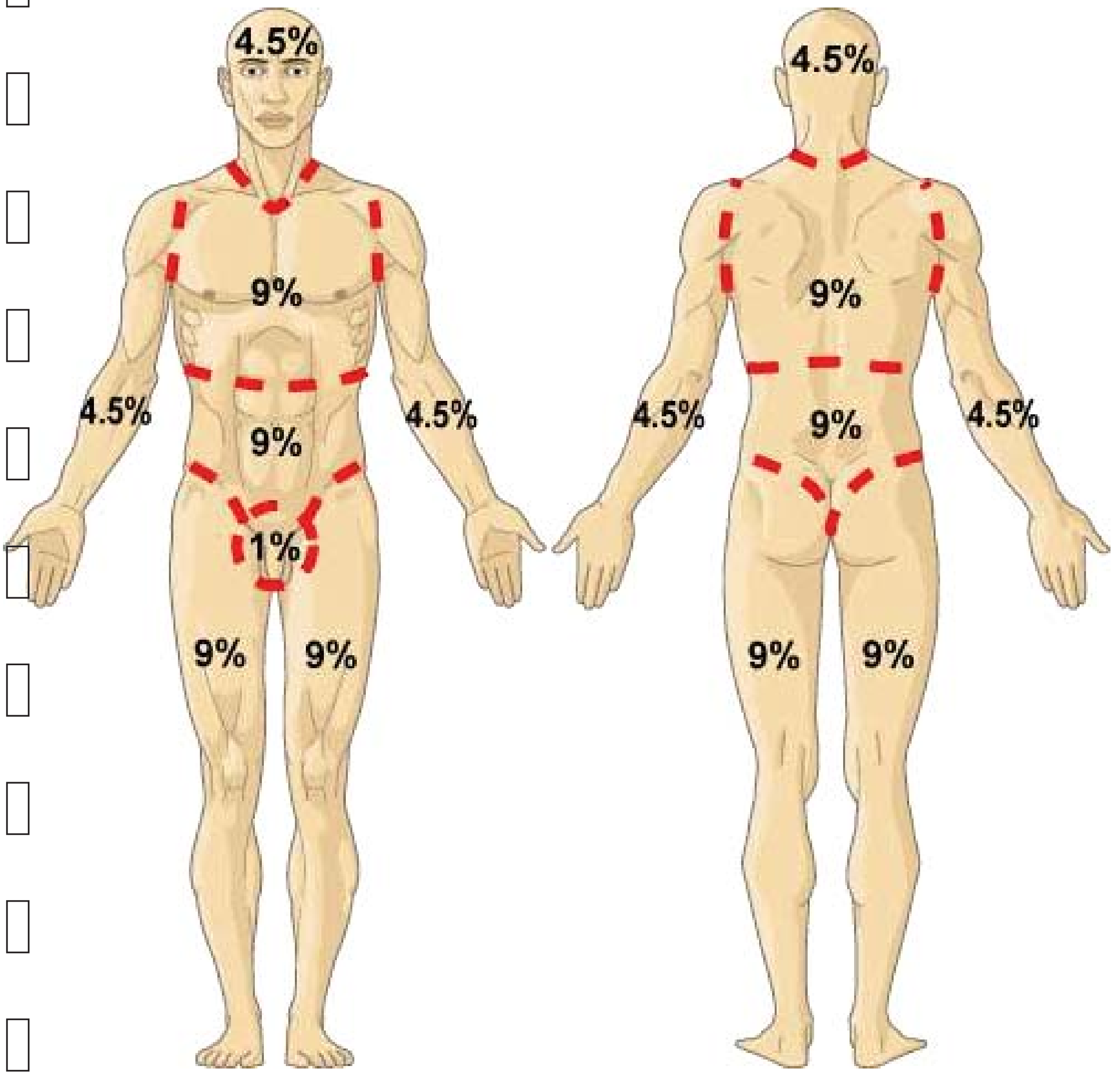

دەستنیشانكردنی ڕێژەی سەدی سوتان بەپێی شوێنی جەستە دیاری دەكرێت كە لە سەرەوە ئاماژەی پێی دراوە . كە بەشی پێشەوەو دوواوەی جەستەیە ، وە ڕێژەی ٪ لەسەدای لەسەر جەستە نوسراوە .

چەند شوێنی جەستە سوتابێ بەیەكەوە كۆدەكرێنەوە و ڕێژەی سەدی دەردەچێت .

نمونە : ئافرەتێك لەكاتی چێشت لێنان بەهۆی ئاگرەوە بەشێكی جەستەی دەسوتێت كە بەشەكانیش ئەمانەن ((بەشی پێشەوەی قۆڵی ڕاستی ، دەم و چاوی . پشتی نیوەی سوتاوە))

چۆن بزانین لە سەدا ٪ چەند سوتاوە .

وەلام : سەرەتا ڕێژەی سەدی ئەو شوێنانەی سوتاوە دەنوسین و پاشان كۆیان دەكەینەوە .

- ((بەشی پێشەوەی قۆڵی ڕاستی = ٤.٥ %))
- ((دەم و چاوی = ٤,٥ %))
- ((پشتی = ٩ %))

٤,٥ + ٤,٥ + ٩ = ١٨ % واتە ئافرەتەكە سەدا ((١٨)) سوتاوە

کتێبەکانم

کتێبی یەکەمم

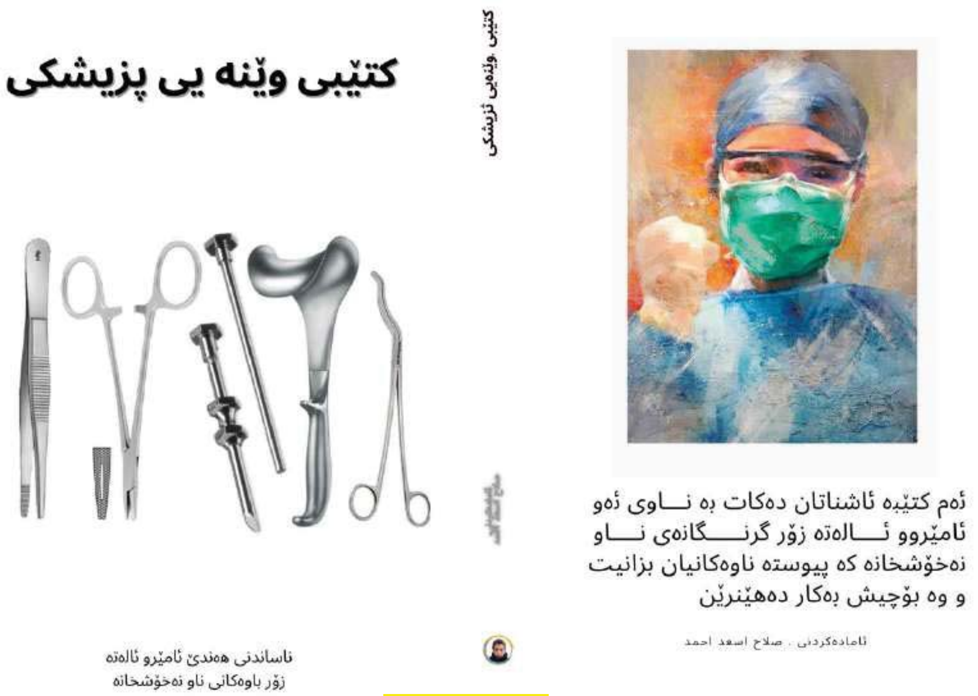

کتێبی دووەمم

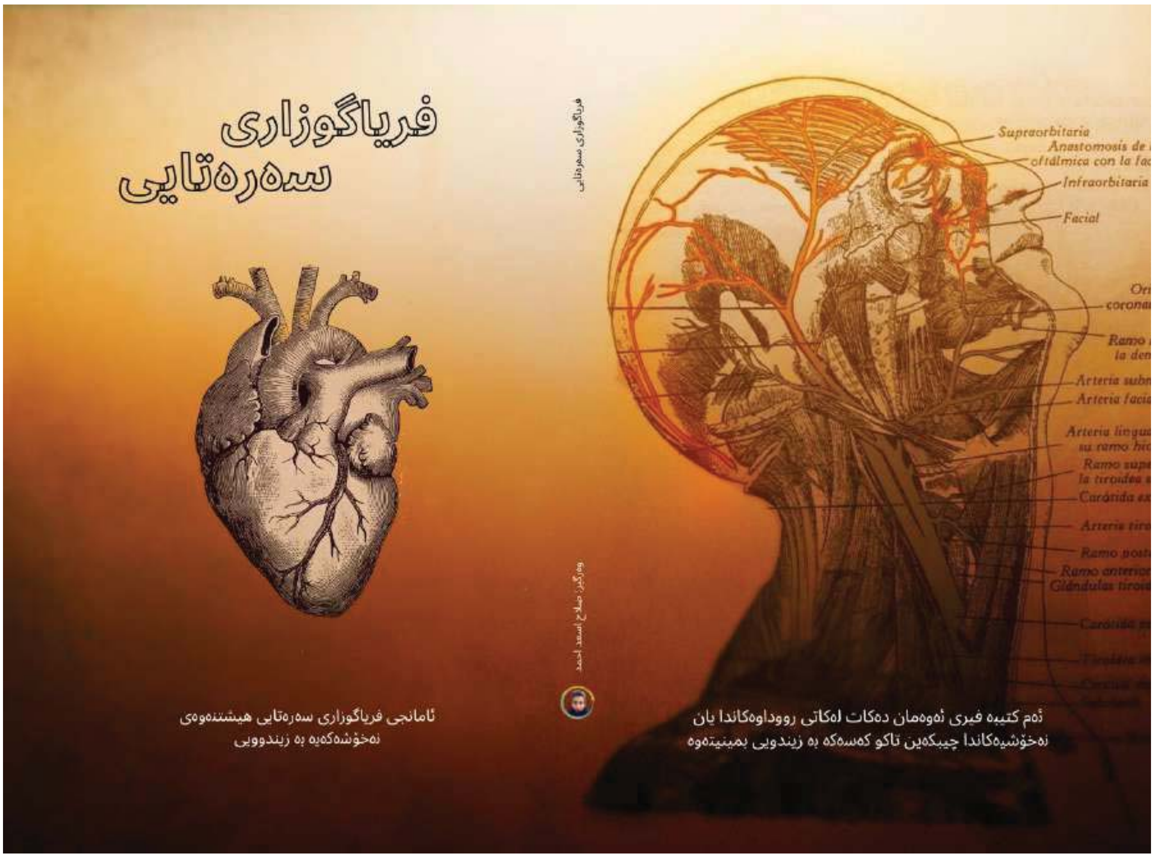

کتێبی سێیەمم

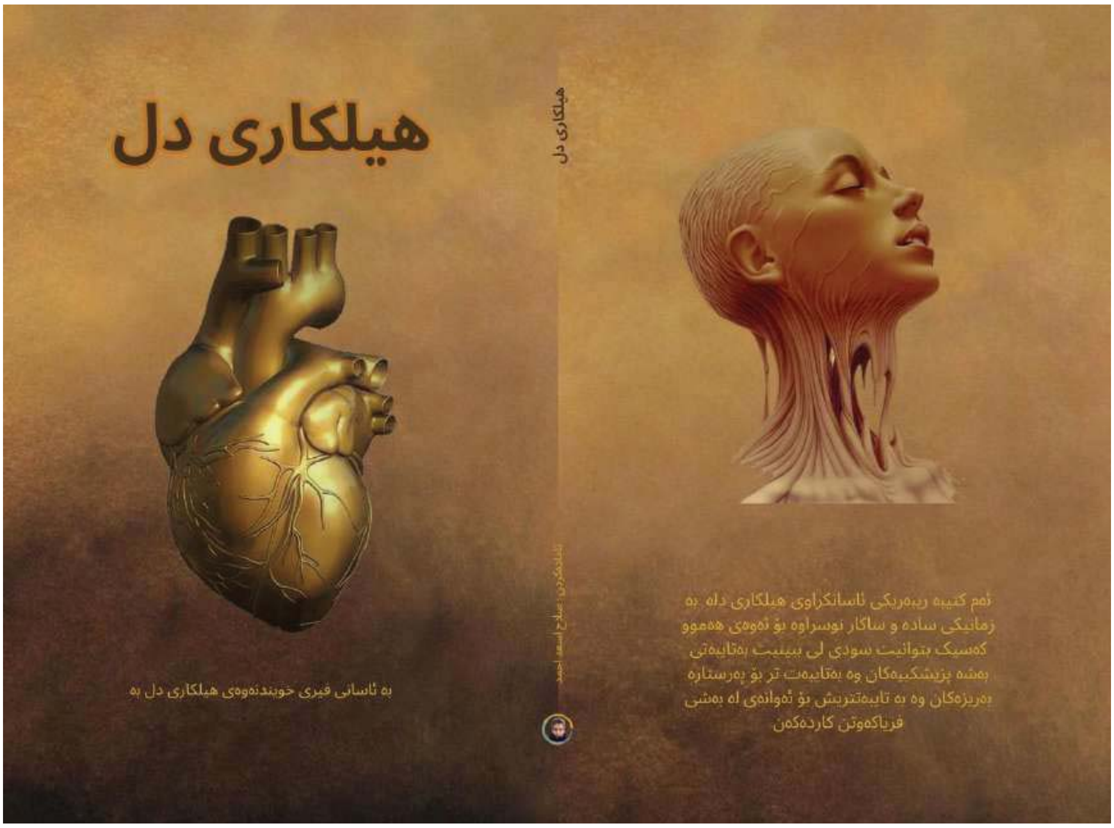

کتێبی چوارەمم

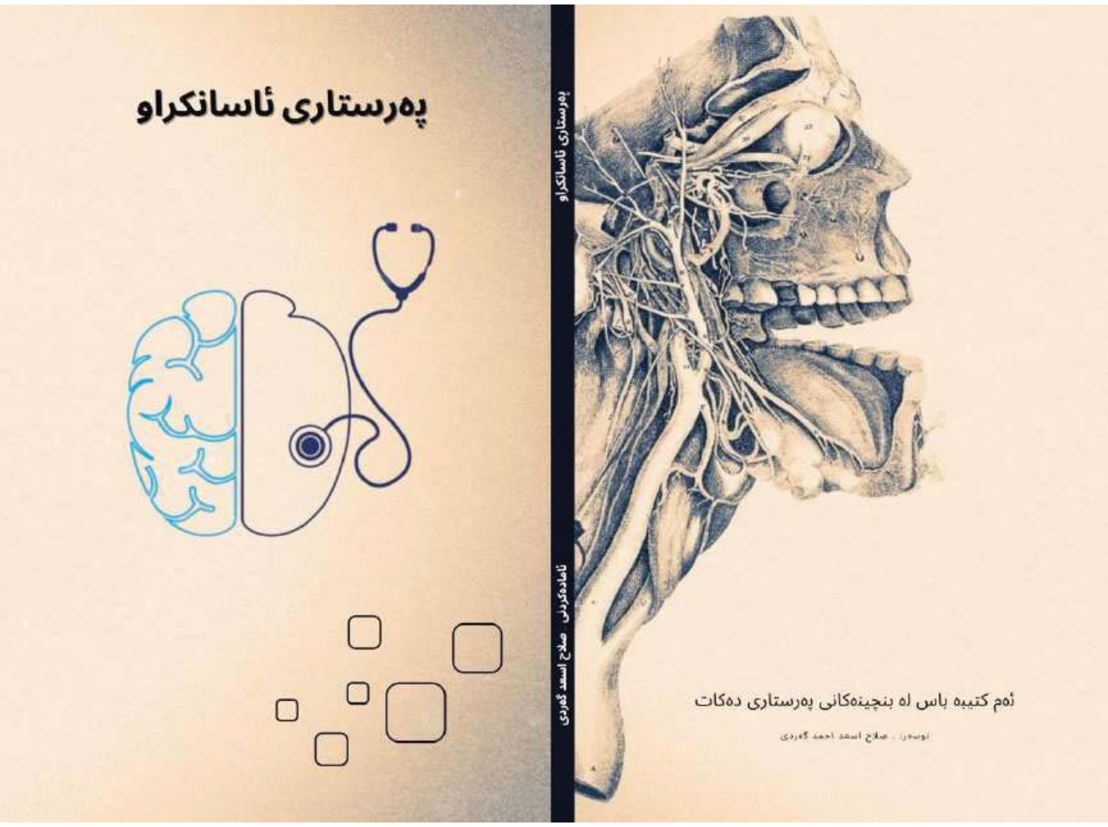

چەنالی هێزی پەرستار

لەم لینکەی خوارەوە دەتوانن لەگەڵم بن کە بابەتەکانی ناو کتێبەکە بە شێوەی ڤیدیۆیی باس دەکەم

https://www.youtube.com/channel/UC55DVlOvQHGFtbblgGbdTTA

پەرستاری ئاسانکراو

ئامادەکردنی. صلاح اسعد گەردی

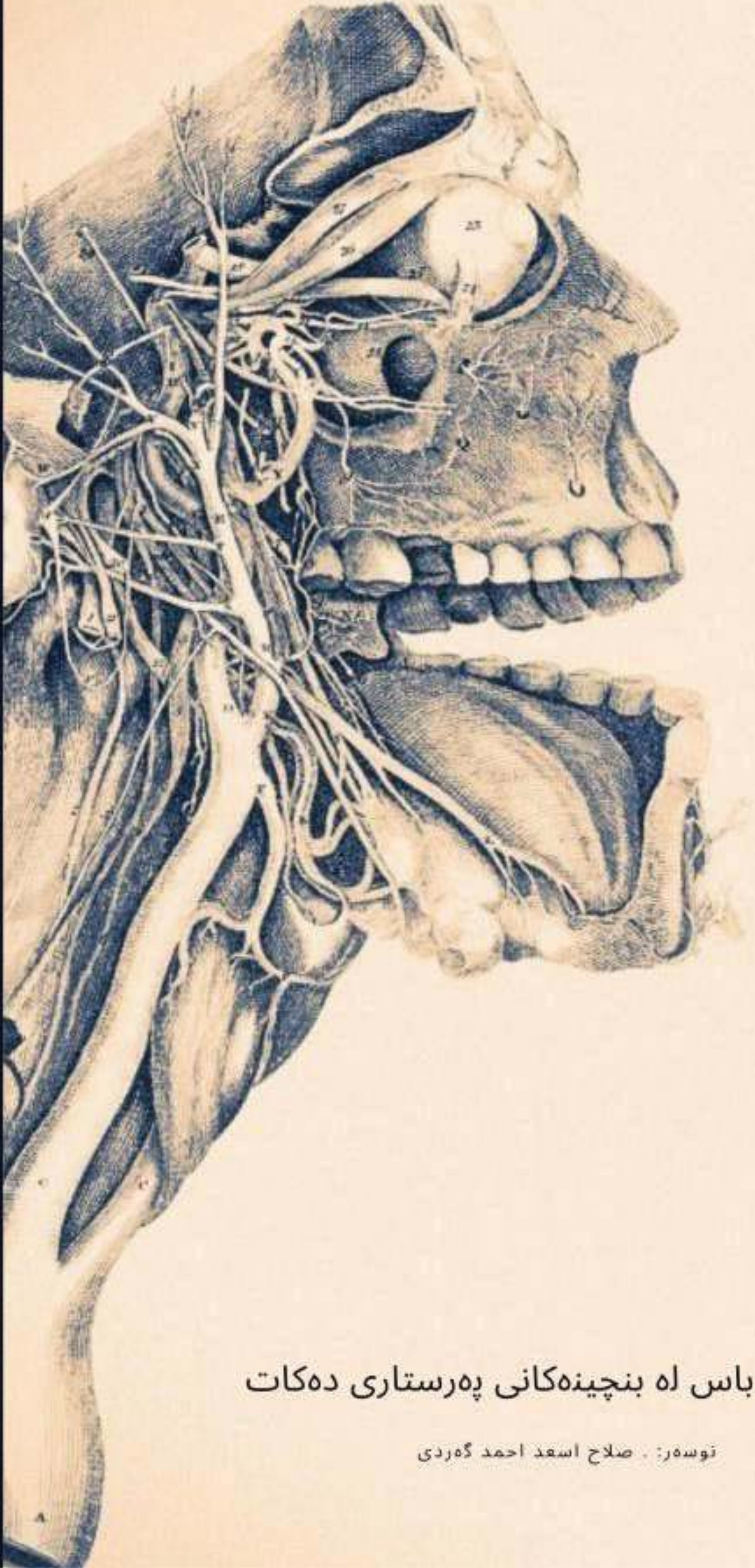

ئەم کتیبە باس لە بنچینەکانی پەرستاری دەکات

توسەر: . صلاح اسعد احمد گەردی